

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KİLİS VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS İLİ 2024 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS - 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	9
A. HAVA	12
A.1. HAVA KALİTESİ.....	12
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	17
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR.....	20
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	20
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	21
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	25
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	26
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	26
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	27
B. SU VE SU KAYNAKLARI	28
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	28
B.1.1. Yüzeysel Sular	28
B.1.1.1. Akarsular	28
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	28
B.1.2. Yeraltı Suları	29
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	31
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	35
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	39
B.3.1. Noktasal kaynaklar	39
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	39
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	39
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	40
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	40
B.3.2.2. Diğer	40
B.4. DENİZLER	40
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	40
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	40
B.4.3. Acil Müdahale Planları	40
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	40
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	40
B.4.6. Deniz Çöpleri	40
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	41
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	41
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	41
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	42
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	42
B.5.2. Sulama	44
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	44
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	45
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	45
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	45
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	45
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	46
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	46
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	49

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	50
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	51
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	52
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar	52
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi	52
B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	57
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler ile Oluşan Toprak Kirliliği	57
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	59
C. ATIK	60
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	60
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	62
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	62
C.3.1. Eğitimler	62
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	63
C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	63
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	65
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	67
C.6. ATIK YAĞLAR	67
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	68
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	69
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	70
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	71
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	72
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	73
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	73
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	73
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	73
C.13. TIBBİ ATIKLAR	74
C.14. MADEN ATIKLARI	74
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	74
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	76
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	76
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	76
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	77
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	77
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	77
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	78
E.1. FLORA	78
E.2. FAUNA	79
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	81
E.3.1. Ormanlar	81
E.3.2. Milli Parklar	81
E.3.3. Tabiat Parkları	81
E.4. ÇAYIR VE MERA	82
E.5. SULAK ALANLAR	82
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	83
E.6.1. Tabiat Anıtları	83

<i>E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	<i>83</i>
<i>E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	<i>87</i>
<i>E.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	<i>87</i>
E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	87
F. ARAZİ KULLANIMI.....	88
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	88
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	90
<i>F.2.1. Çevre Düzeni Planı.....</i>	<i>90</i>
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	91
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	92
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	92
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	94
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	95
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	96
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	96
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	97
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	97
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	99
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	99
I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI	100
İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	101

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri	15
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	16
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	16
Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	17
Çizelge 5 – Kilis İlinde 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları	19
Çizelge 6 - 2024 yılında Kilis ilinin hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	22
Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	25
Çizelge 8 - 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	26
Çizelge 9 – Tamamlanan Bisiklet Yolları	27
Çizelge 10 –İlin akarsuları	28
Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	28
Çizelge 12 – Akpınar Kaynağına ait ölçüm değerleri	29
Çizelge 13 – Başpınar Kaynağına ait ölçüm değerleri	30
Çizelge 14 – İlin tahsisli kuyu adetleri ve tahsis miktarları	31
Çizelge 15 – Kilis alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri	31
Çizelge 16 – Musabeyli alt havzası 2014 yılı Nisan, Ekim ve 2015 yılı Nisan yeraltısuyu seviye ölçümleri.....	33
Çizelge 17 – Elbeyli alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri ..	34
Çizelge 18 – Kilis İli Alınan Su Numunelerinin Lokasyonları (WGS-84)	36
Çizelge 19 – Kilis Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları	37
Çizelge 20 – Musabeyli Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları	37
Çizelge 21 – Elbeyli Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları	38
Çizelge 22 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	38
Çizelge 23- Kilis İli kentsel su temini için çekilen suyun kaynağı, yıllara göre kullanım miktarları ...	43
Çizelge 24 – 2025 yılı itibariyle Kilis ili kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	48
Çizelge 25 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	49
Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	49
Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu	51
Çizelge 28 - 2024 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler.....	52
Çizelge 29 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	57
Çizelge 30 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	58
Çizelge 31 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	58
Çizelge 32 - 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	61

Çizelge 33 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	62
Çizelge 34 – 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/Mobil Atık Getirme Merkezleri	63
Çizelge 35 – 2024 yılı KİLİS ili itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı.....	63
Çizelge 36 – 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı.....	64
Çizelge 37 - 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	65
Çizelge 38 - 2024 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	65
Çizelge 39 - 2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	66
Çizelge 40 - 2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	66
Çizelge 41 - 2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları	67
Çizelge 42 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	68
Çizelge 43 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	68
Çizelge 44 – 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	69
Çizelge 45 – 2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	70
Çizelge 46 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (kg/yıl).....	70
Çizelge 47 – 2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	72
Çizelge 48 – İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet).....	72
Çizelge 49– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet).....	72
Çizelge 50 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	73
Çizelge 51 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	74
Çizelge 52 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	74
Çizelge 53 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	74
Çizelge 54 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	76
Çizelge 55 – 2024 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları.....	76
Çizelge 56 - 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi.....	77
Çizelge 57 – Kilis İli Faunası	79
Çizelge 58 – Kilis İli Orman Alanı Bilgisi	81
Çizelge 59 – Kilis Ormanlık Alanların Yıllar Bazında Değişimi.....	81
Çizelge 60 – Kilis İli Yıllar Bazında Mera Alanları.....	82
Çizelge 61 – Kilis İli Anıt Ağaç Listesi	83
Çizelge 62 – Kilis ilinde arazi kullanım sınıflandırması	89
Çizelge 63 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	92
Çizelge 64 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	93
Çizelge 65 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	93
Çizelge 66 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	94
Çizelge 67 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	96
Çizelge 68 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	97
Çizelge 69 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	97
Çizelge 70- Kilis İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	100

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1 - 2024 yılında KİLİS istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	22
Grafik 2 - 2024 yılında KİLİS istasyonu PM _{2,5} parametresi günlük ortalama değer grafiği*	22
Grafik 3 - 2024 yılında KİLİS istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	23
Grafik 4 - 2024 yılında KİLİS istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	23
Grafik 5 - 2024 yılında KİLİS istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*	24
Grafik 6 - 2024 yılında KİLİS istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	24
Grafik 7 – 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	25
Grafik 8 – Kasım 2014 Ocak 2024 arası Akpınar Mevkii 63127 ve 63647 nolu DSİ Rasat Kuyuları Grafiği (DSİ, 2025)	32
Grafik 9 - 2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	41
Grafik 10 – 2005-2024 Yılları Arası Kaynaklardan Çekilen Su Miktarları	44
Grafik 11 – 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	45
Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	46
Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	47
Grafik 14 - 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	52
Grafik 15 - 2024 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu	60
Grafik 16 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	62
Grafik 17 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı	64
Grafik 18 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	65
Grafik 19 – 2024 Yılı bazında Kilis ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	66
Grafik 20 – 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	67
Grafik 21 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları	68
Grafik 22 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)	70
Grafik 23 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (kg)	71
Grafik 24 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı	72
Grafik 25 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	73
Grafik 26 – Kilis İli 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	88
Grafik 27 – Kilis ilinde 2024 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	88
Grafik 28 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	92
Grafik 29 – 2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	93
Grafik 30 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	94
Grafik 31 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	96
Grafik H.32 – 2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	97
Grafik 33 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	98

Grafik 34 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	98
--	----

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM ₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl).....	13
Harita 2 – KİLİS ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	21
Harita 3 – KİLİS ilinde analiz için su numunesi alınan yerlerin genel vaziyet planı	35
Harita 4 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin Uydu Görüntüsü.....	50
Harita 5 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin Haritada Gösterimi.....	51
Harita 6 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı.....	90

GİRİŞ

İlin nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi veri tabanı 2024 yılı verilerine göre toplamda 156.739 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu nüfusun 79.156 erkek ve 77.583 kadından oluşmaktadır. 2024 yılı verilerine göre nüfus dağılımı ise Kilis Merkez de 133.225 kişi, Elbeyli İlçesinde 5.830 kişi, Musabeyli İlçesinde 12.612 kişi, Polateli İlçesinde 5.072 kişidir.

Akdeniz iklimi (tropikal) ile karasal iklimin kesiştiği yerde bulunan Kilis ve yöresinde, söz konusu iklim kuşaklarının özellikleri egemendir. Yazın sıcak ve kurak, kışın soğuk ve yağışlı geçer. Bu yapı; biri sıcak-kuru diğeri serin nemli olmak üzere farklı klimatolojik özellik içerir.

Yüzölçümü 1.521 km² olan Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay-Maraş oluğu ile Fırat Irmağı arasında uzanan Gaziantep Platosu'nun güneybatı kısmında, Türkiye-Suriye sınırı boylarında 36,800833 °K enlemi ve 37,123889 °D boylamı değerleri arasındadır. Şehir bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunur. Ortalama yüksekliğinin fazla olmadığı (680 metre) bölgenin değişik kısımları arasında büyük yükselti farkları bulunmamaktadır. Genel durumu bozan küçük istisnalar göz önüne alınmadığında bölge; kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğudan daha yüksek kısımlarla çevrili korunmuş bir güney yamaç özelliği gösterir. 1995 yılında il statüsüne kavuşan Kilis' in sınır hattı, güneyden Türkiye-Suriye sınır, batı ve kuzey batıda Gaziantep-İslahiye, kuzey ve kuzeydoğudan Gaziantep merkez ve doğuda Gaziantep-Oğuzeli ilçeleriyle çevrilidir.

Kilis ilinde; Kilis Organize Sanayi Bölgesi, Kilis Polateli Şahinbey Organize Sanayi Bölgesi, Kilis Sanayi Sitesi bulunmaktadır.

- **Kilis Organize Sanayi Bölgesi** kuruluşu 1993 yılında yapılmıştır. Yer seçimi kesinleşmiş 385 ha alandan 255,5 ha alanın imar planı tamamlanmış ve 98 parsel üretilmiştir. OSB'de 2024 yılı sonu itibarıyla 75 adet işletme faaliyet göstermektedir.
- **Kilis Polateli Şahinbey Organize Sanayi Bölgesi:** Kuruluş çalışmalarına 2013 yılında başlanılan Kilis Polateli Şahinbey Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi 06/10/2016 tarihinde 322 sicil numarası ile Bakanlığımızca tescil edilerek tüzel kişilik kazanmıştır. 2022 yılında unvan değişikliğine gidilerek ihtisas olmaktan çıkarılmış, Karma OSB'ye dönüştürülmüştür. OSB'de parsel dağıtımına 2022 yılında başlanılmıştır. Yer seçimi kesinleşmiş 1.303 ha alandan 950 ha alanın imar planı tamamlanmış ve 110 parsel üretilmiştir. OSB' de faaliyet gösteren işletme bulunmamaktadır.
- **Kilis Sanayi Sitesi:** Kuruluşu 1983 yılında yapılmış ve 400 adet işyeri yapılması planlanmıştır. Sanayi sitesi 25 ha alandan oluşmaktadır. Sanayi sitesi içerisinde 334 adet işyeri faaliyet göstermektedir.

Kilis ilinde 2024 yılı sonu itibarıyla Sanayi Sicil Bilgi Sistemine Kayıtlı 302 adet işletme bulunmaktadır. Bu işletmelerin 110 adedi sanayi alanlarında, 192 adedi sanayi alanları dışında bulunmaktadır. Sanayi alanlarında bulunan işletme sayısının ilde bulunan tüm işletmelere oranı % 36,4'dür. İşletmelerin sektörel dağılımları aşağıda verilmiştir.

SIRA	SEKTÖR KODU	ANA SEKTÖR ADI	İŞLETME SAYISI
1	06	Ham Petrol ve Doğalgaz	1
2	07	Metal Cevherleri	1
3	08	Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6
4	10	Gıda Ürünleri	95
5	13	Tekstil Ürünleri	15
6	14	Giyim Eşyaları	12
7	16	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	22
8	17	Kağıt ve Kağıt Ürünleri	6
9	18	Matbaacılık	2
10	19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri	1
11	20	Kimyasal Ürünler	10
12	22	Kauçuk ve Plastik	34
13	23	Metalik Olmayan Ürünler	24
14	24	Değerli Metal Üretimi	1
15	25	Metal Ürünleri	14
16	26	Bilgisayarların, Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1
17	27	Elektrikli Teçhizat	2
18	28	Makine ve Ekipmanlar	16
19	31	Mobilya	19
20	32	Mücevher ve Diğer	4
21	35	Elektrik, Gaz, Buhar	12
22	38	Tasnif Edilmiş Materyallerin Geri Kazanımı	4
TOPLAM İŞLETME SAYISI			302

(Kaynak: Kilis Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü)

İlde tarımı yapılan tarla ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün buğdaydır. Buğday ekim alanı 223.790 da olup, il toplam tarım alanları (1.002.989 da) içerisindeki payı % 22,3'tür. Türkiye buğday ekim alanları (70.419.687da) içerisindeki payı ise % 0,32'dir. Üretim miktarı ise 64.763 ton olup, Türkiye buğday üretim miktarı içerisindeki payı yine (21.152.141 ton) % 0,3'dır.

İlde tarımı yapılan sebze ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün biberdir. Biber ekim alanı 29.539 da olup, il toplam tarım alanları (1.002.989 da) içerisindeki payı % 2,9'dur. Üretim miktarı ise 100.015 ton olup, Türkiye biber üretim miktarı içerisindeki payı (1.941.156 ton) % 5'dir.

İlde tarımı yapılan meyve ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün zeytindir. İlde zeytin genellikle yağlık olarak yetiştirilmektedir ve 3 kg zeytinden yaklaşık 1 kg zeytinyağı alınabilmektedir. Zeytin ekim alanı 314.963 da olup, İlin toplam tarım alanları (1.002.989 da) içerisinde zeytinin payı % 31,4'dır. Üretim miktarı ise 48.705 ton olup, Türkiye zeytin üretim miktarı içerisindeki payı (3.750.000 ton) % 1,29'dur.

Kültür turizmi açısından önemli bir yere sahip olması gereken Kilis İli, Sosyal Tesislerin bulunmaması ve iyi tanıtım yapılmaması gibi nedenler ile hak ettiği yeri bulamamıştır. Yerleşim tarihi kesin olarak bilinmeyen Kilis İli Asur kaynaklarında Ki-Li-Zi, Roma döneminde ise Ciliza Sive Urmagiganti adıyla geçmektedir. Hititlerden bu yana önemli yerleşim merkezlerindendir. Hitit Roma Bizans kalıntıları yanında, Memluk ve Osmanlı yapıları bulunmaktadır. Çevrede yer altı mağaraları ve eski mezarlar vardır. En erken tarihli Türk yapıtları Memluklu dönemindendir. Osmanlı yapıları da plan ve süsleme açısından bu yapıların etkisinde kalmıştır. Yapıların yazıtlarıyla günümüze ulaşması, sanat tarihi açısından önemlidir.

Yörede mevcut turizm çeşitleri şunlardır;

- 1- Kültür ve Tarih Turizmi
- 2- İnanç Turizmi
- 3- Av Turizmi
- 4- Eko Turizm (Doğa yürüyüşü, Tracking- Martavan Bölgesi)

1.521 kilometrekarelik Kilis coğrafyasında doğa turizmine yönelik alanlar oldukça sınırlı olup; alt yapısı yapıp işletmeye açıldığında yöre halkına hizmet verebilecek ‘günübirlik tesis olabilir’, 2006 yılında yaban domuzu avına yönelik ‘Av Turizmi Proje’ çalışması başlatılmıştır.

Tarihsel ve arkeolojik değerler “Açık Hava Müzesi” , “Ören Yeri” , “Arkeo Park” biçiminde projelendirilebilir düşüncesinden hareketle, 2006 yılında: Oylum Höyük Mozaikli Bazilika ve Açık Hava Müzesi Projelendirilmiştir. Taşınmaz kültür varlıklarının onarımı için “8” tane konuta proje yardımı yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNÜN YAPILANMASI

Bakanlık taşra teşkilatının yapılanması Bakanlık Makamı’nın 20/07/2011 tarih ve 1892 sayılı Olur’u ile kabul edilmiş ve beş ayrı tipte taşra teşkilatı kurulmuştur.

Teşkilat tiplerine göre Kilis İli D Tipi İl Teşkilatlanması içerisinde tanımlanmış ve buna bağlı;

- A) İl Müdürlüğü,
- B) İl Müdür Yardımcılığı,
- C) Şube Müdürlüğü olmak üzere idari olarak sınıflandırılmıştır.

Müdürlükte;

- 1- İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğü,
- 2- Proje ve Yapım İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü,
- 3- Yapı Denetim ve Yapı Malzemelerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü,
- 4- ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü,
- 5- Çevre Yönetimi ve Denetimden Sorumlu Şube Müdürlüğü; ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü
- 6- Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü
- 7- Bilgi Teknolojileri, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne
- 8- Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- 9- Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü,
- 10- Milli Emlak Müdürlüğü

Ayrıca Müdürlüğümüzün Hukuk Hizmetleri birimi bulunmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’de verilmektedir.

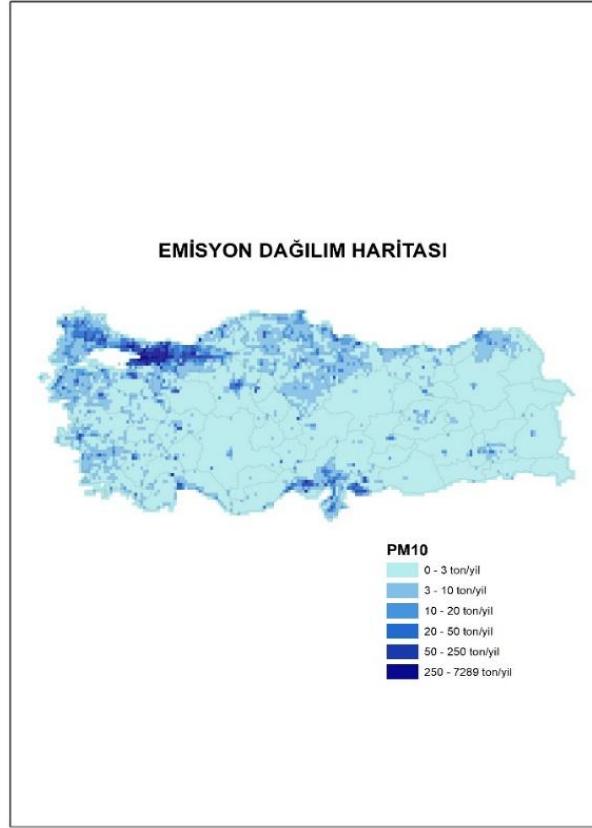
Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri 81 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmalar 81 ilimizde yaygınlaştırılmıştır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

NEFES yazılımına erişim sağlanamamıştır bu sebeple ilimize ait NEFES yazılımı görseli elde edilememiştir.

Çizelge 1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme	-	-
Atık Yakma	-	-
Cam Üretim	-	-
Çimento	1	58
Enerji Üretimi	-	-
Gıda	-	-
Gübre	-	-
Kağıt Üretim	-	-
Kimya	-	-
Kireç	-	-
Lastik	-	-
Maden	-	-
Metalurji	-	-
Otomotiv	-	-
Rafineri	-	-
Şeker	-	-
Tekstil	-	-
Jeotermal Enerji (JES)	-	-
TOPLAM	1	58

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir.

Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlde gerek evsel ısınmada, gerekse sanayide ve araçlarda kullanılan yakıt miktarları ve cinsi aşağıdaki bilgiler doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlardan toplanarak çizelgelere işlenmiştir.

Çizelge 5 – Kilis İlinde 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları

(Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, OSB Müdürlüğü, GAZDAŞ, 2025)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	OSB	Kömür	900	OSB	4.113.274		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut				29.352.451			
Resmi Kurum Kuruluşlar				6.464.190			
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	7.105						

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Bakanlığımızın yürüttüğü Hava Kalitesi İzleme Ağı projesi kapsamında İlimize hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuştur. İstasyonda, Kükürtdioksit (SO₂), Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2.5}), Azotoksitler (NO₂), Karbonmonoksit (CO), Ozon (O₃) gibi parametreler ölçülmektedir.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

2014-2019 yılları için THEP İlimizde hazırlanmış ve onaylanmıştır. Plan dahilinde, İlimizde faaliyet gösteren ve Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince alması gereken “Çevre İzni-Lisansı” kapsamında yükümlülüğü olan tesisler belirlenmiş ve gerekli Çevre İzin ve Lisans işlemleri yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda tesislerden “Emisyon” konulu Çevre İzni alanların “Teyit Emisyon Ölçümleri” takip edilmektedir. 2024 yılı içinde İlimizde anız yangınlarından dolayı, 824.168,31 TL, egzoz emisyonundan dolayı 39.772 TL, atık konulu 469.395 idari para cezası uygulaması yapılmıştır.

İlimizde bulunan pide fırınlarının, bacalarından kaynaklanan is-duman için baca filreleri yaptırılmış ve denetimlerine devam edilmektedir.

İlimiz, Merkez’de ve İlçelerde toplam 26 adet Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgeli işyerleri bulunmaktadır. Bu satış yerleri, İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda periyodik olarak denetlenmektedir. Satış izin belgesi alınmamış kömür satışına izin verilmemektedir. 2024 yılında 66 adet satış izin belgesi düzenlenmiştir.

İlimizde hava kirliliğinin önlenmesi için, trafikten kaynaklanan motorlu araçların egzoz emisyon ölçümelerini düzenli olarak yaptırmaları sağlanmaktadır. İlimizde 3 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonu mevcuttur. 2024 yılı içerisinde Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonlarında 7 adet denetim gerçekleştirilmiştir. 2024 yılı içerisinde 1 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonunun yetki belgesi güncellenmiştir.

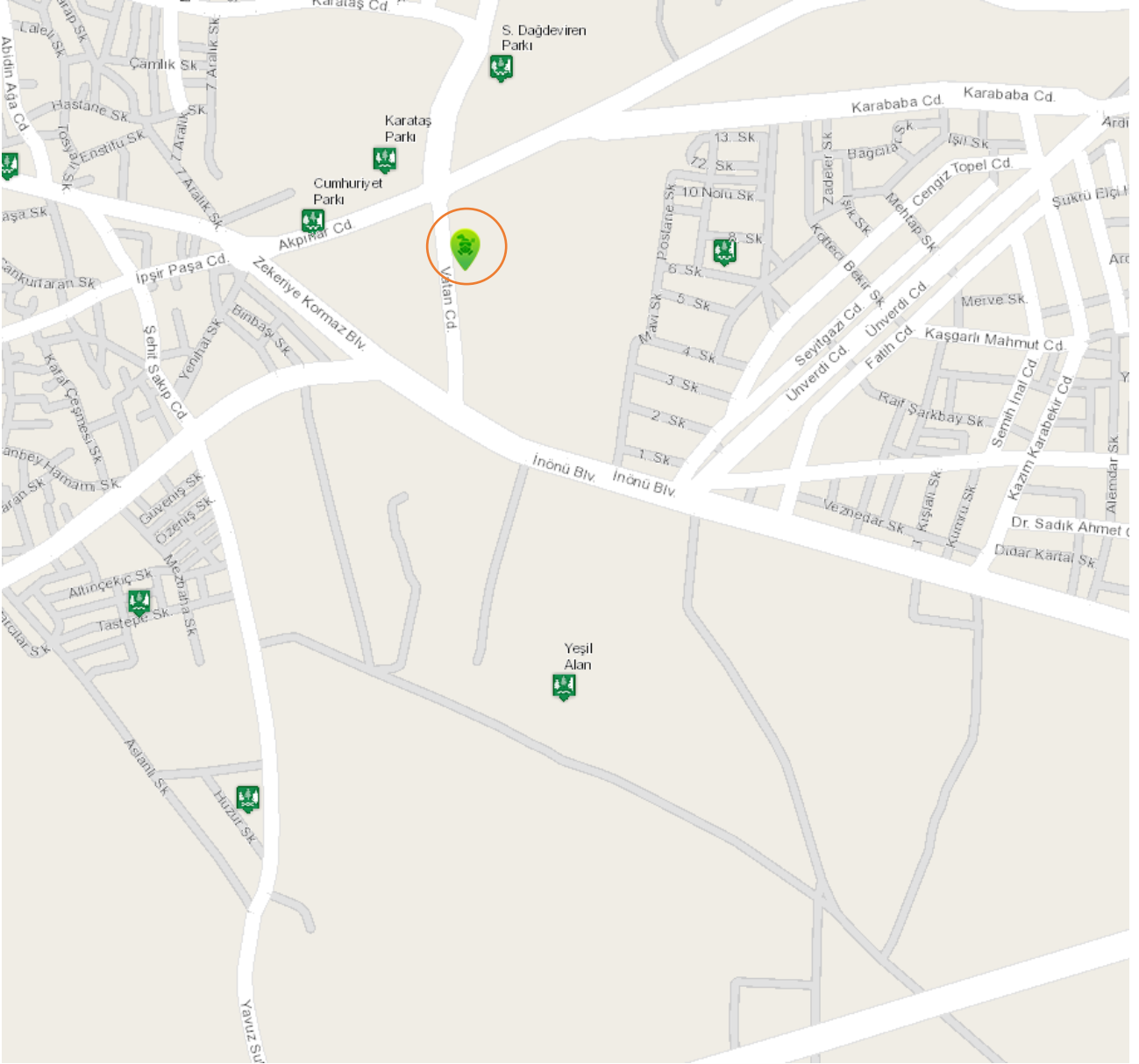
1 adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazımız mevcuttur.

Kilis Belediyesi tarafından bisiklet yolu yapılmış olup, ayrıca yürüyüş yollarıda yapılmıştır. 2024 yılı itibari ile toplam 7200 metre Bisiklet yolu mevcuttur.

Kilis Belediyesi tarafından 2024 yılı itibari ile toplam park sayısı 125 adettir.

2025-2029 yıllarını kapsayan 3. İzleme dönemi için Temiz Hava eylem Planı hazırlık çalışmaları başlatılmış olup yapılması planlanan eylem-faaliyet-projeler kapsamında; eylemi yapacak olan kurum/kuruluşlar ve iş birliği yapılacak kurum/kuruluşların görüşlerinin alınması adına gerekli yazışmalar başlatılmıştır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Harita 2 – KİLİS ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

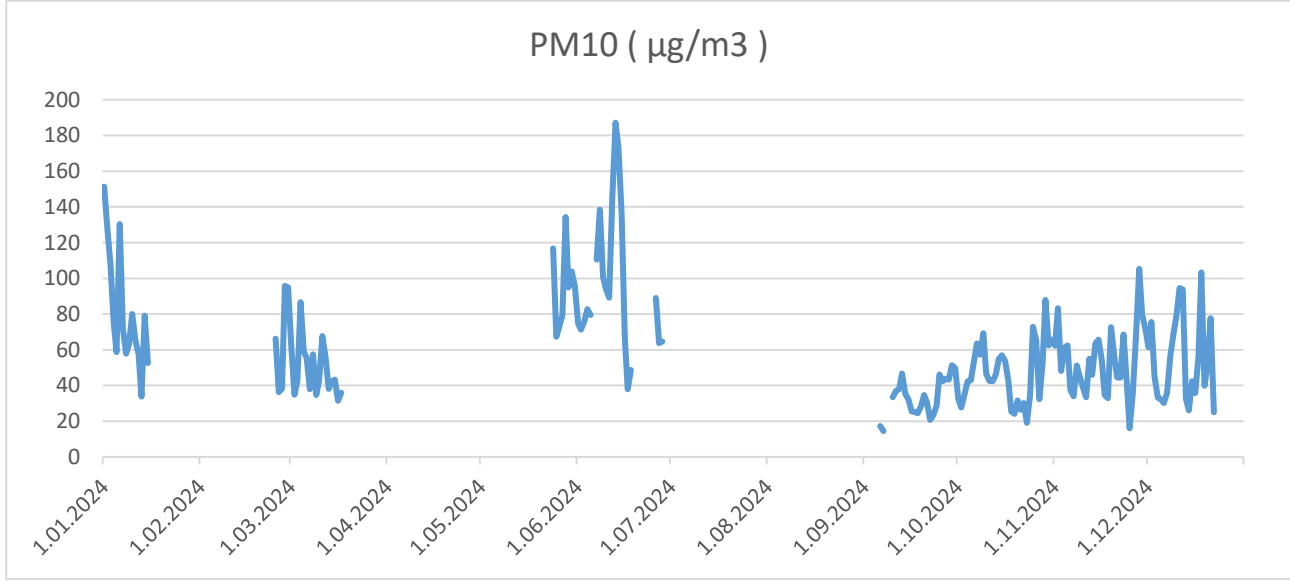
İlimizde hava kalitesinin kontrolü; İlimizde hava kalitesini bozan emisyon miktarları Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı tarafından ölçülmektedir. İlimizde bulunan 1 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun yeri Harita A.1 'de gösterilmektedir.

İlimizde hava kirliliğine sebep olan kaynaklar; trafik emisyonları, ısınma amaçlı yakıtlar, sanayi kaynaklı emisyonlar ve çöl tozlarıdır. Bu kaynakları etkileyen en önemli unsur ise her yıl artan nüfus miktarıdır. Nüfus artışı, ısınma ve trafik kaynaklı emisyonları doğrudan etkilemektedir. Kilis Hava Kalitesi İzleme İstasyonunun yeri göz önüne alındığında daha çok ısınma ve trafik kaynaklı emisyonu temsil etmektedir.

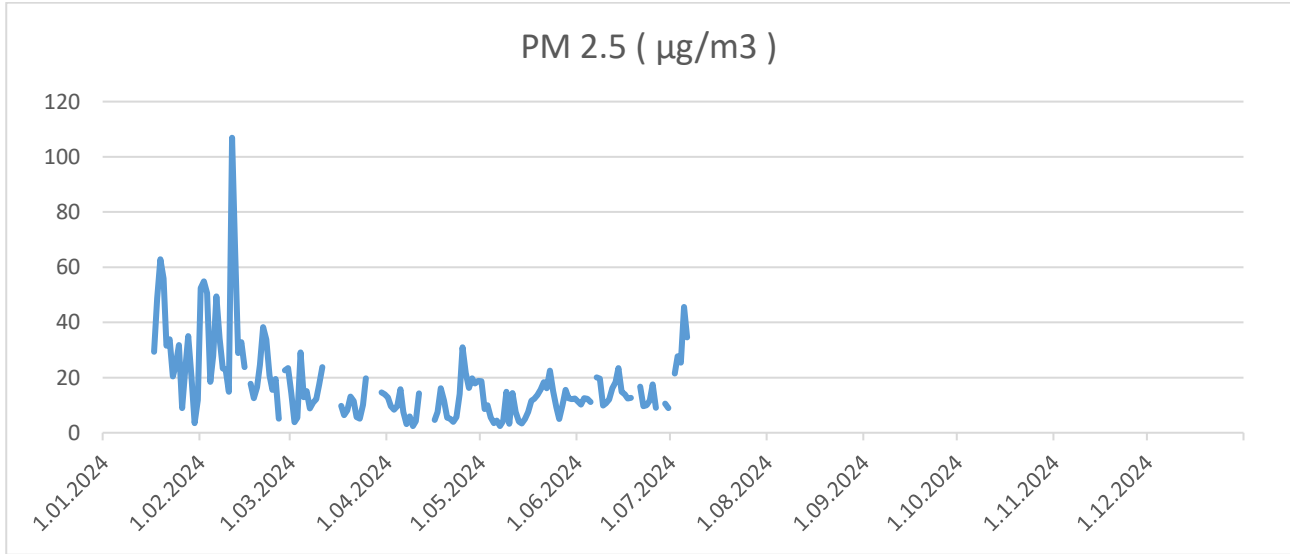
Çizelge 6 - 2024 yılında Kilis ilinin hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(havaizleme.gov.tr, 2025)

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	HC	PM
KİLİS	ISINMA	X	X	X	X		X

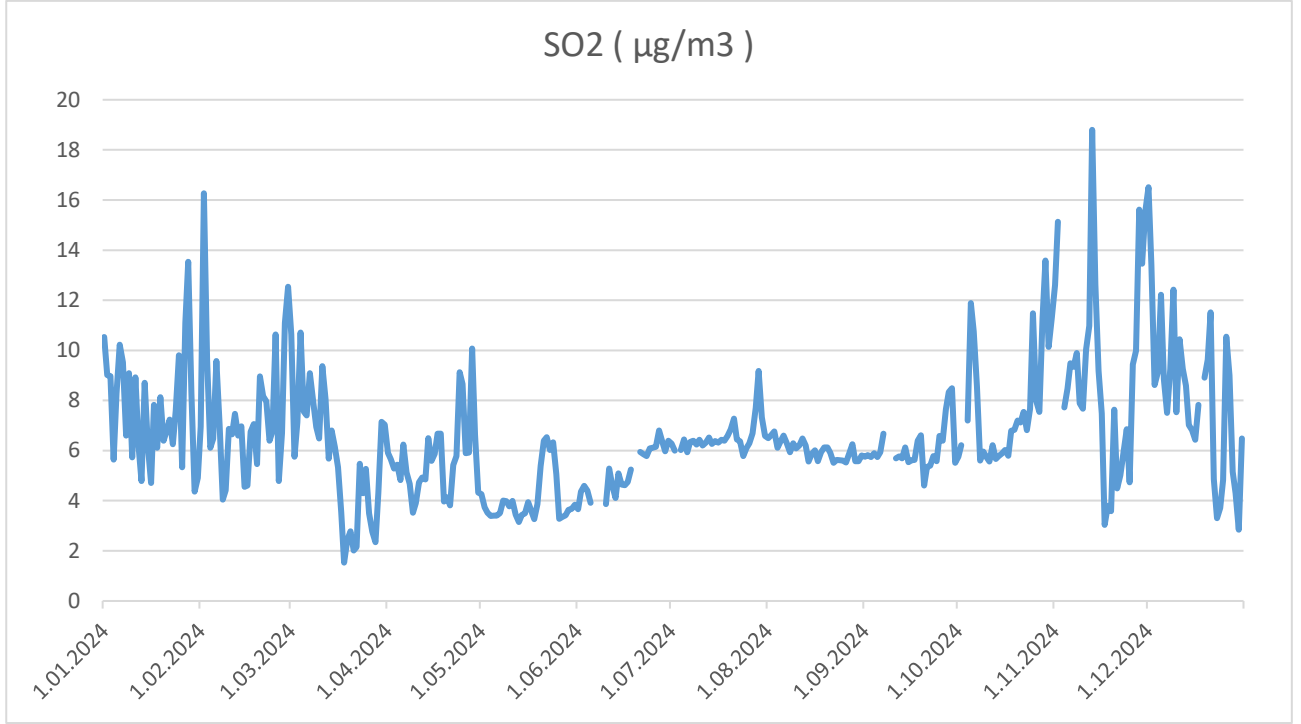
İlin 2024 yılındaki hava kirletici parametreler için günlük ortalama değerlerini içeren grafikler ve çizelge aşağıda yer almaktadır.

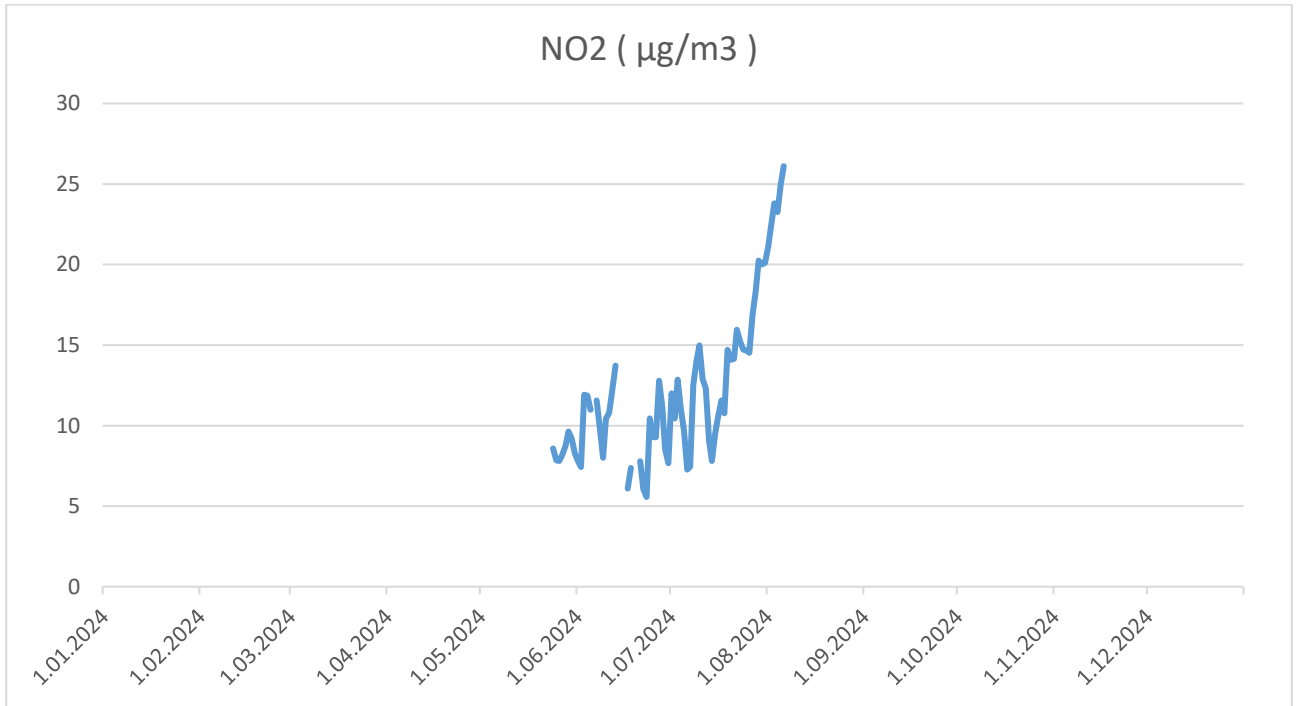
Grafik 1 - 2024 yılında KİLİS istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

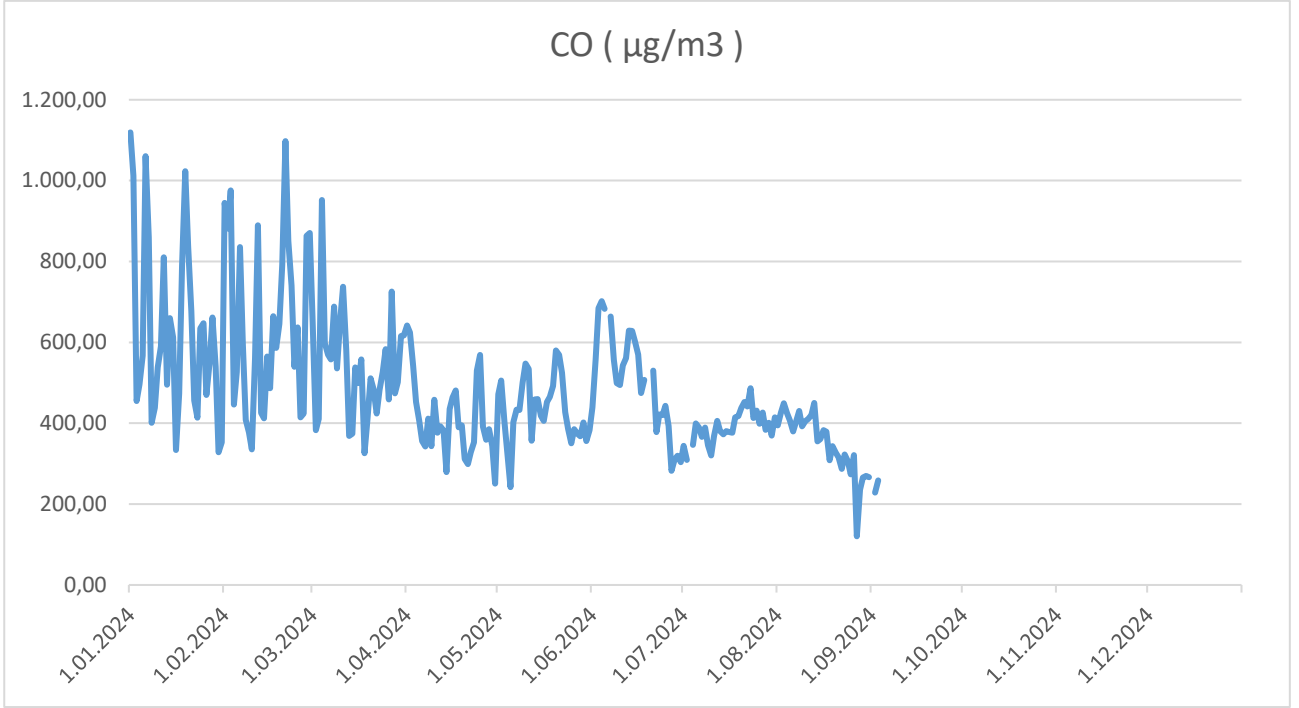
Grafik 2 - 2024 yılında KİLİS istasyonu PM_{2,5} parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

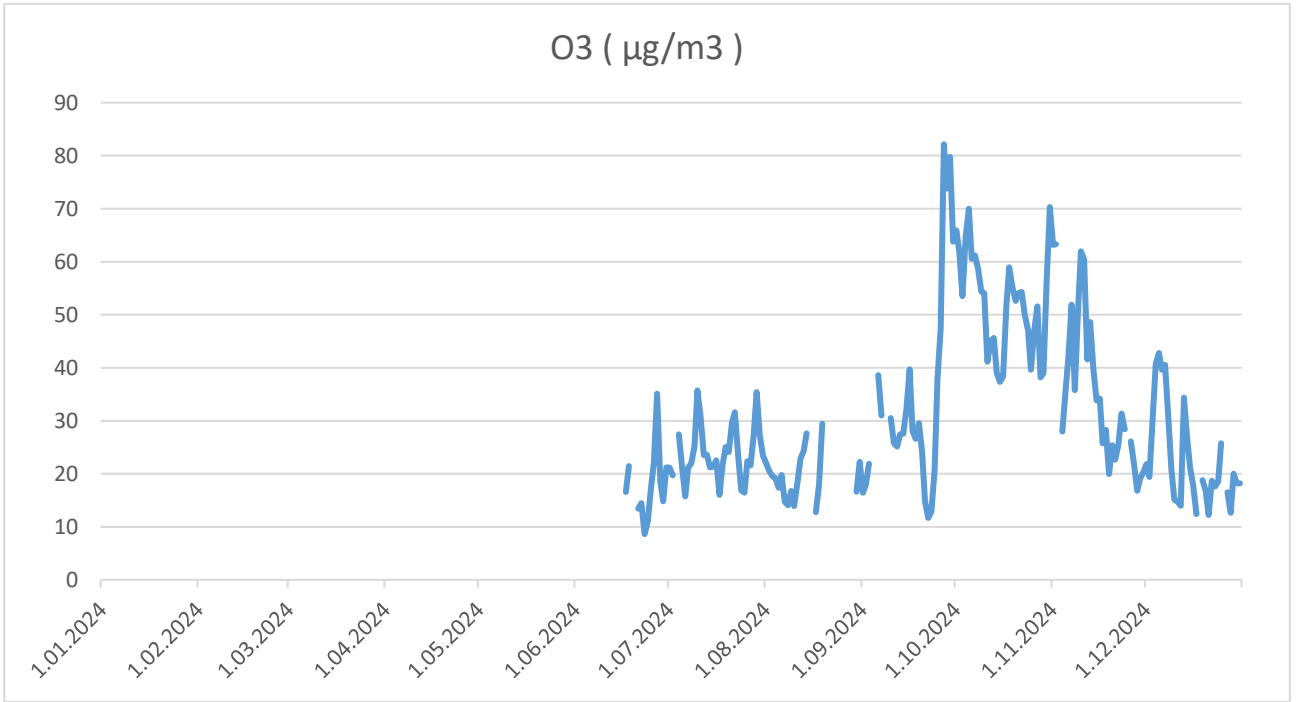
Grafik 3 - 2024 yılında KİLİS istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değeri*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 4 - 2024 yılında KİLİS istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değeri*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 5 - 2024 yılında KİLİS istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 6 - 2024 yılında KİLİS istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

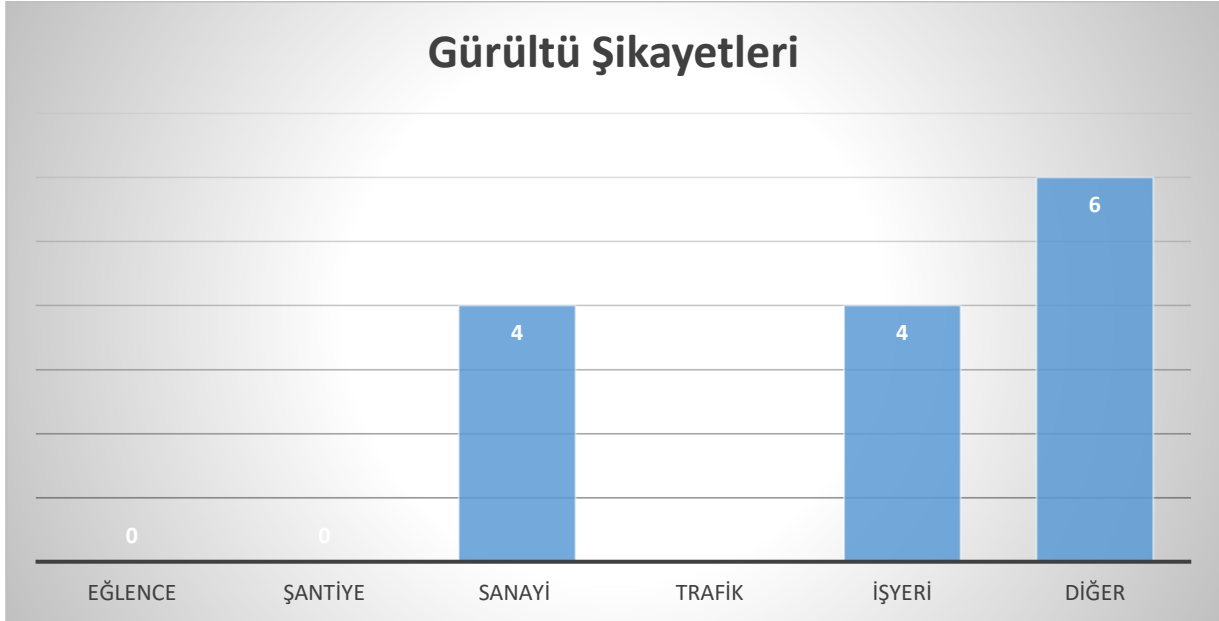
Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2025)

TARİH	PM ₁₀	AGS	PM _{2.5}	AGS	SO ₂	AGS	CO	AGS	NO ₂	AGS	NO _x	AGS	NO	AGS	Ozon	AGS
Ocak	80,92	14	29,48	0	7,64	0	622,82	0								
Şubat	66,25	3	31,85	0	7,50	0	648,04	0								
Mart	48,70	7	12,47	0	5,73	0	541,76	0								
Nisan			11,28	0	5,67	0	409,77	0								
Mayıs	95,62	8	10,29	0	4,07	0	432,95	0	8,54	0	13,06	0	4,52	0		
Haziran	96,47	18	13,43	0	5,19	0	503,66	0	9,52	0	15,65	0	6,12	0	17,86	0
Temmuz			30,94	0	6,54	0	392,13	0	13,24	0	20,77	0	7,53	0	23,81	0
Ağustos					6,02	0	349,52	0	23,61	0	40,53	0	16,91	0	19,46	0
Eylül	33,57	1			6,09	0	243,43	0							34,13	0
Ekim	46,41	13			7,73	0									52,16	0
Kasım	53,80	16			9,19	0									35,75	0
Aralık	54,38	11			8,23	0									22,67	0

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

İlimizde 2024 yılı içerisinde gürültü konusunda toplamda 14 adet şikayet yapılmış olup aşağıdaki grafikte sektörel dağılımı verilmiştir. Gürültü konulu şikayetler İl Müdürlüğümüzce 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında değerlendirilmiştir.

Grafik 7 – 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalara değinilecektir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Bakanlığımız 2020-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu minvalde, Bakanlığımız Stratejik Planında da yukarıdaki hedefleri gerçekleştirmek doğrultusunda işbirliği yapılacak olan birimler arasında ifade edilen İl Çevre Müdürlüklerince yerel yönetimlerden varsa “Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları” başta olmak üzere; kentin iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası kent birliklerine üye olup olmadığı; sera gazı azaltımı ve uyum faaliyetleri ile ilgili uygulamaların; proje ve politikalarına dair bilgilerin bu başlık altına yer alması gerekmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlde Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı, toplam araç sayısı, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptıran araçlar ile tamamlanan bisiklet yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir.

Çizelge 8 - 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı

(<https://egzoz.csb.gov.tr/>, 2025)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
3	68.502	19.894

Çizelge 9 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Kilis Belediyesi, 2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
KİLİS	Çevre Yolu Üzeri	7.2

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 1 adet hava kalitesi izleme istasyonu mevcuttur. İstasyonda, Kükürtdioksit (SO₂), Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2,5}), Azotoksitler (NO_x), Karbonmonoksit (CO), Ozon (O₃), Sıcaklık, Rüzgar Hızı ve Yönü, Basınç ve Bağıl Nem gibi parametreler ölçülmektedir.

2024 yılında 14 adet gürültü şikayeti İl Müdürlüğümüzce 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında değerlendirilmiştir.

İlimiz, Merkez’de ve İlçelerde toplam 26 adet Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgeli işyerleri bulunmaktadır. Bu satış yerleri, İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda periyodik olarak denetlenmektedir. Satış izin belgesi alınmamış kömür satışına izin verilmemektedir. 2024 yılında 66 adet satış izin belgesi düzenlenmiştir.

İlimizde hava kirliliğinin önlenmesi için, trafikten kaynaklanan motorlu araçların egzoz emisyon ölçümlerini düzenli olarak yaptırmaları sağlanmaktadır. İlimizde 3 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonu mevcuttur. 2024 yılı içerisinde Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonlarında 7 adet denetim gerçekleştirilmiştir. 2024 yılı içerisinde 1 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonunun yetki belgesi güncellenmiştir.

Sanayiden kaynaklanan toz ve gaz emisyonlarının önemli olacağından hava kalitesinin korunması için gerekli denetimleri yapılarak, 03.07.2009 tarih ve 27277 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde takip edilmektedir.

Kaynaklar

- e-denetim sistemi
- <https://www.tuik.gov.tr/>
- havaizleme.gov.tr
- <https://egzoz.csb.gov.tr>
- KİLİS Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- GAZDAŞ Kilis Şubesi
- Kilis OSB Müdürlüğü
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
- Kilis Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
- KİLİS Belediye Başkanlığı
- İl Özel İdaresi
- İl Sağlık Müdürlüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge 10 –İlin akarsuları
(DSİ, 2025)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Balıksuyu	30.7	13.5	0.5	Fırat Nehri	İçme Suyu
Sinnep Deresi	34.2	25.8	0.4	Fırat Nehri	İçme suyu
Afrin Çayı	64.5	36.7	2.9	Asi Nehri	İçme Suyu
Sabunsuyu	55.3	44.1	1.5	Asi Nehri	Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ, 2025)

Gölün/Göletin/ Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Seve Barajı	Kil çekirdekli kaya dolgu	18.000.000	-	2.827.000	-	İçme Suyu
Yukarı-Afrin	Kil çekirdekli homojen dolgu	33.400.000	-	9.453.000	-	İçme Suyu
Üçpınar Göleti	Homojen	4.300.000	370	1.900.000	-	Sulama
Balıkli Göleti	Homojen	3.300.000	702	660.000	-	Sulama
Sapkanlı Göleti	Homojen	3.160.000	230	-	-	Sulama
Demirciler Göleti	Kil çekirdekli kaya dolgu	120.000	59	-	-	Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Kilis ili sınırları içerisinde, 2023 yılı sonuna kadar DSİ tarafından araştırma bedelli Suriyeli Sığınmacılar için 33 ila 500 m derinlikte açılan 98 adet kuyuda yapılan değerlendirmeye göre genel olarak ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun yeraltısuyu potansiyeli bulunmamıştır ancak lokal olarak (Yeniyapan kaynak bölgesi gibi) yüksek verim alınan yerler bulunmaktadır. Açılan kuyuların kuyu verimlerinin 0 – 55 L/s arasında, özgül debilerinin 0.01 – 0.89 (L/s)/m arasında, pH değerlerinin 7 – 8 arasında, EC değerlerinin ise 500 – 700 micromho/cm arasında değiştiği ve genel olarak sulama suyu sınıfının C₂S₁ (T₂A₁) olduğu tespit edilmiştir.

DSİ tarafından 2019 yılı sonuna kadar, Elbeyli Konteynırkent'in içme-kullanma suyunun temini gayesiyle 150 m ile 305 m arasında değişen derinliklerde 9 adet sondaj kuyusu açılmıştır. Bu sondajlar neticesinde 1,5-5 L/s arasında debi elde edilebilmiştir. Öncüpınar Konteynırkent'te ise 152-308 m arasında değişen derinlikte 7 adet kuyu açılmış ve 1,5-5 L/s arasında değişen verimler elde edilmiştir. Yine Suriyeli Sığınmacılar nedeniyle artan su ihtiyacının karşılanması için Resul Osman Dağı ile Kent Orman mesire alanlarında ve Yeniyapan kaynak bölgesinde 37 adet Kilis Belediye Başkanlığına (110-350 m arası derinlikte, 0-55 L/s arasında değişen verimde) ve 1 adet Elbeyli Belediye Başkanlığına (130 m derinlikte, 1,6 L/s verimli) kuyu açılmıştır.

Kilis ilinde ayrıca mevsimsel ve sürekli olarak boşalım gösteren kaynaklar mevcuttur. Bunların en önemlileri, Kilis ilinin bir kısım içme suyunu da sağlayan Merkez İlçe, Narlıca köyünde bulunan Narlıca kaynağı, Merkezde yer alan Akpınar ve Yeniyapan kaynakları ve yine Merkez İlçe, Beşenli Köyünde yer alan Başpınar kaynağıdır. Narlıca ve Yeniyapan kaynağı tamamen içme suyuna alındığı için ölçülememektedir. Akpınar ve Başpınar kaynaklarına ait mevcut ölçüm değerleri ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Çizelge 12 – Akpınar Kaynağına ait ölçüm değerleri
(DSİ, 2025)

Kaynak Adı :	Akpınar	Pafta no :	Antakya-O38 d2
İli :	Kilis	Kuzey :	4066955
İlçesi :	Merkez	Doğu :	335440
Köyü/Mevkii :	-		

(l/s)												
YILLAR	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
1985	68	82	71		52	67	79	78	59	48	55	89
1986	76	120	89	94	69	70	58	76	70	52	70	92
1987	97	62	97	87	69	78	76	75			88	82
1988	91	91										
1989												
1990												
1991	76	79	84	79	79	87	91		64	64	70	86
1992	92	97	97	83	78		111	81	89	63		79
1993	83			78	86	84	92	63	93	82	84	
1994	79		94	83	124		86	90	88		92	86
1995	91	93	88	92	88	86	83	135	105	95	102	98
1996	111	98	93	112	106	98	112	109	114	112	97	103
1997	118	109	117	114	104	98	91	102	112	104	96	107
1998	109	103		98	99	102	93	96	88	63	76	82
1999	87	49	54	65	63	47	45	112	56	48	80	64
2000	67	105	95	82	47	41	30	35	40	41		
2001	59	40										

Çizelge 13 – Başpınar Kaynağına ait ölçüm değerleri
(DSİ, 2025)

Kaynak Adı : Başpınar
İli : Kilis
İlçesi : Merkez
Köyü/Mevkii : Beşenli Köyü

Pafta no : Antakya-O38 a4
Kuzey : 4073100
Doğu : 327115

(l/s)												
YILLAR	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
1984											49	46
1985	37	43	48		64	60	67	52	43	47	42	56
1986	62	62	41	68	54	42	36	54	36	28	29	27
1987	24	26	179	157	121	109	97	89			91	
1988	109	98		94	133	105		101	135			
1989												
1990												
1991	23	27	27	39	38	35	33		18	31	31	34
1992	48	51	45	79	60		60	59	44	55		43
1993	51	68		72	65	46	52	61	39	42	47	
1994	48		48	46	48		39	44	42		41	65
1995	46	56		63	60	53	51	62	37	44	39	42
1996	48	43	47	46	38	43	45	44	41		52	56
1997	58	63	59	66	65	59	58	59	63	58	58	58
1998	45	46		48	71	57	55	44	42	35	37	44
1999	44	44	46	45	68	46	46	44	40		22	28
2000	36	52	53	52		48	22	23	19	22		
2001	41	44										

Yukarıda bahsi geçen kaynaklar dışında, Polateli İlçesi, Polatbey Köyü, Merkez İlçe Duruca, Beşenli ve Uzunlu Köyünde de kaynaklar bulunmaktadır. Ancak bu kaynaklar genellikle küçük debilidir (< 15 L/s).

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Genel olarak Kilis ilindeki kaynaklar, bazalt (Miyosen) - marn (Paleosen) ve kireçtaşı (Eosen) – marn (Paleosen) kantağından boşalmakta olup dipsavak kaynağı tipindedir. pH, EC ve sulama suyu sınıfları ise sondaj kuyularındaki değerlere benzer özelliktedir.

Kilis Belediye Başkanlığı tarafından 1999 ile 2019 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 39 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 10,9 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Elbeyli Belediye Başkanlığı tarafından 1998 ile 2011 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 1,22 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Mülga Yavuzlu Belediye Başkanlığı tarafından 2009 ile 2011 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 0,115 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Kilis İl Özel İdaresi'nden alınan bilgilere ve kendi arşiv kayıtlarımıza göre ise 2024 yılı sonu itibariyle 218 adet yerleşim yerinin içme-kullanma suyu ihtiyacının temini için sondaj kuyusu açılmıştır. 2023 ve 2024 yılı içerisinde de Kurumumuzca deprem sonrası acil içmesuyu temini kapsamında Merkez Yavuzlu ile Polateli Yılanca ve Bağarası köylerinde su sondajı açılmıştır. AFAD kapsamında kuyu açım çalışmaları 2025 yılında da devam etmektedir.

Ayrıca vatandaşlardan ve tüzel kişilerden gelen talepler doğrultusunda, 2024 yılı sonuna kadar toplamda 6396 adet kuyu için, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvancılık amaçlı yeraltısuyu kullanma belgesi düzenlenmiştir. Bu kuyular için toplamda 91,24 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis yapılmıştır. İlin YAS potansiyeli 93,38 hm³/yıl'dır. Yeraltısuyu rezervi tükendiğinden DSİ, İl Özel İdaresi, İller Bankası gibi kurumların açacağı içme suyu amaçlı kuyular hariç, diğer tüm yeni talepler için su sondaj kuyusu açımı yasaklanmıştır.

Çizelge 14 – İlin tahsisli kuyu adetleri ve tahsis miktarları
(DSİ, 2025)

Kaynağın İsmi	Kuyu Adedi	Tahsis (hm ³ /yıl)
Kilis Belediyesi'nin açtığı kuyular	39	10,9
Elbeyli Belediyesi'nin açtığı kuyular	5	1,22
Mülga Yavuzlu Belediyesi	5	0,115
Vatandaş ve Tüzel kişilere ait	6396	91,24
İl Özel İdaresi	218	-
TOPLAM	6.663	103,475

Kilis İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla ilde herhangi bir sıcak su kaynağı bulunmamaktadır.

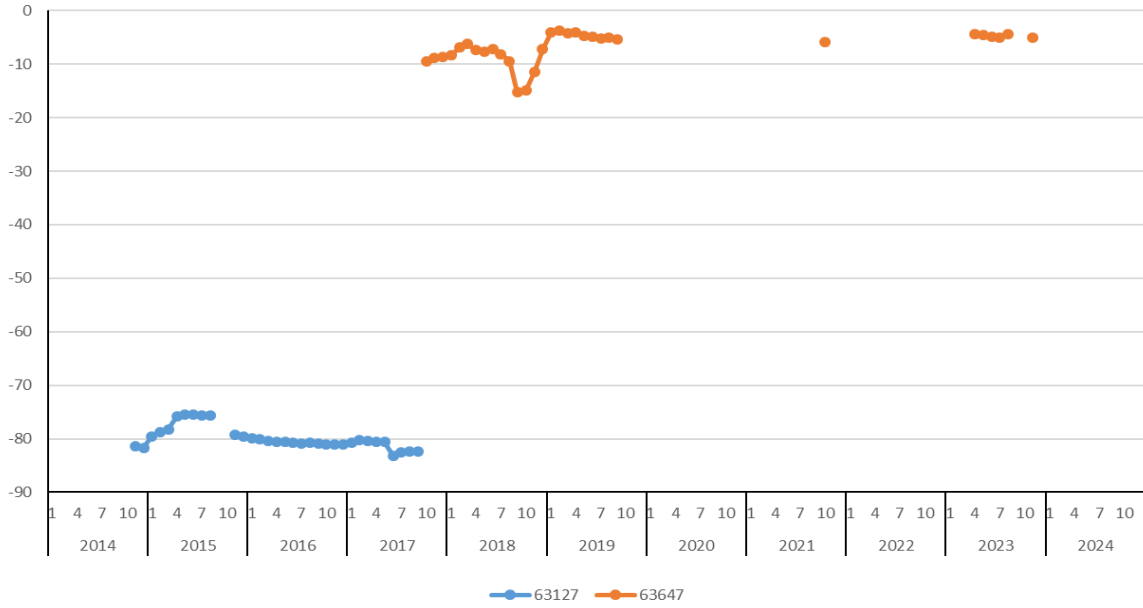
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Kilis İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. 2015 yılı sonu itibariyle hazırlanan hidrojeolojik etüt çalışması kapsamında araştırmalar tamamlanmış olup o dönemde ölçülen kuyular ve halen ölçülmeye devam edilen 63127 (01.10.2017 tarihinden sonra ölçüm yok) ve 63647 nolu DSİ araştırma kuyularına ait yeraltısuyu seviyeleri ile alınan su numunelerinden elde edilen neticeler ekte verilmiştir.

Çizelge 15 – Kilis alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri
(DSİ, 2025)

KÖYÜ	KOORDİNAT (WGS-84)		KOT (m)	ST.SEV. NİSAN 2014 (m)	ST.SEV. EKİM 2014 (m)	ST.SEV. NİSAN 2015 (m)	KUYU DERİNLİĞİ (m)	PAFTA
	X	Y						
Kızılgöl	333754	4076063	772	55.13	49.38	38.46	100	O38a3
Kızılgöl	337728	4075544	737	8.92	26	14.28	90	O38a3
Polatbey	338907	4074560	730	3.7	9.92	8.16	keson	O38a3
Karapınar	339050	4077377	755	16.33	13.62	13.24	65	O38a3
Uzunlu	340998	4071027	660	7.15	7.76	7.92	43	O38a3
Küplüce	343159	4068865	592	7.74	15.6	12.14	60	O38a3
Çukuroba				>100	>100	>100	120	O38a3

Topdağı	336867	4069370	800	14.05	65	31.03	85	O38a3
Acar	338755	4066491	660	8.97	14.1	10.24		O38d2
Beşikkaya	339126	4064814	603	7.24	10.38	9.16	46	O38d2
Oylum	337647	4062911	580	6.07	8.62	8.73	104	O38d2
Kilis Merkez	332117	4064680	629	6.41	7.82	7.41	keson	O38d2
Kilis Merkez	330723	4062182	610	11.04	9.08	7.12		O38d2
Yavuzlu	345505	4062700	535	1.51	3.06	1.31	70	O38c1
Ekincik	345905	4061014	525	14.7	17.82	13.68	60	O38c1
Ceritler	345807	4066915	608	14.32	17.56	13.92	65	O38c1
Kilis Merkez	333179	4062659	595	8.69	11.17	9.81		O38d1
Akçabağlar	326860	4060228	641	16.89	17.98	15.96	keson	O38d1
Karamelik	344130	4072874	627	7.82	14.43	12.46	57	O38b4
Çörten	346001	4071253	624	5.98	2.98	4.32	keson	O38b4
Kilis	334956	4066077	656	8.33	18.4	14.18		O38b4

Grafik 8 – Kasım 2014 Ocak 2024 arası Akpınar Mevkii 63127 ve 63647 nolu DSİ Rasat Kuyuları Grafiği (DSİ, 2025)

Çizelge 16 – Musabeyli alt havzası 2014 yılı Nisan, Ekim ve 2015 yılı Nisan yeraltısuyu seviye ölçümleri
(DSİ, 2025)

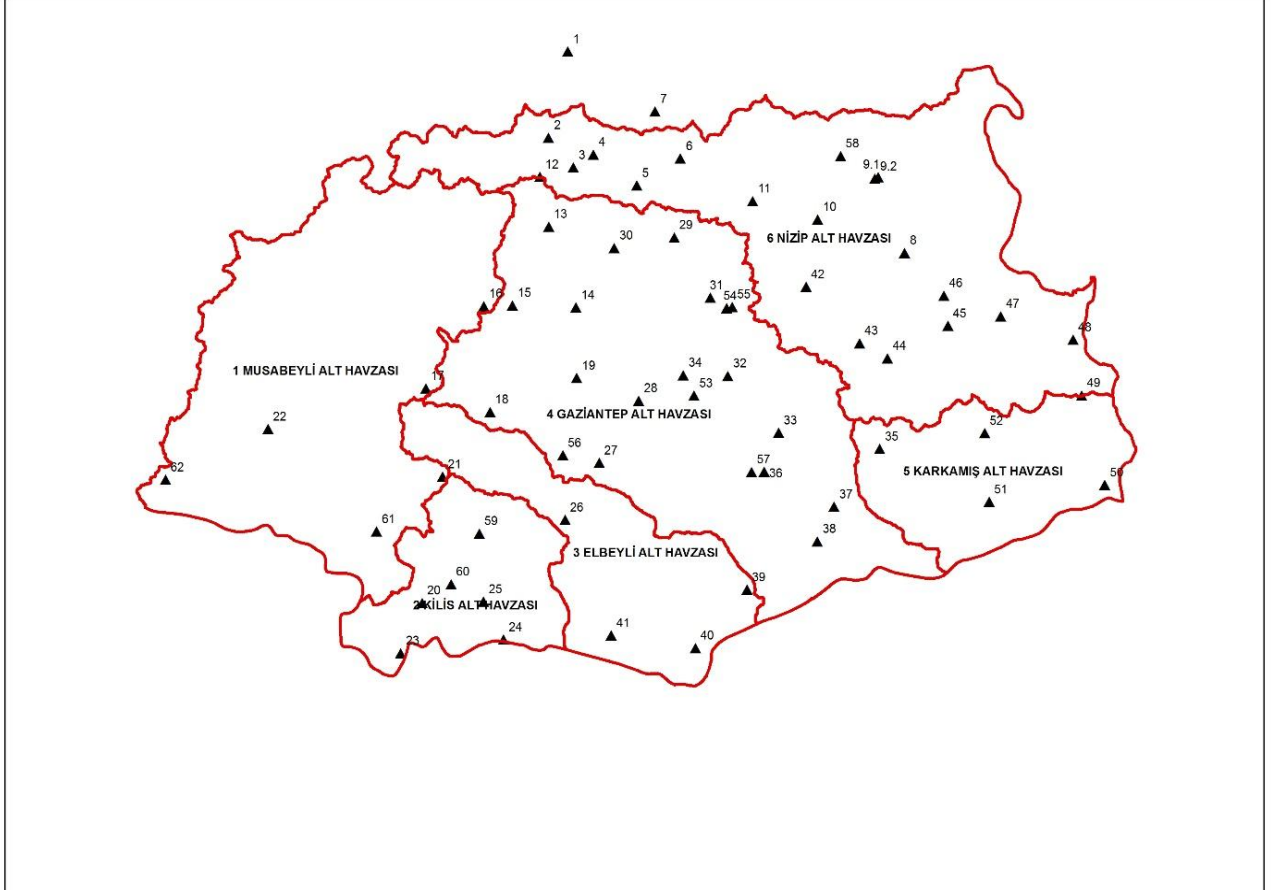
KÖYÜ	KOORDİNAT (WGS-84)		KOT (m)	ST.SEV. NİSAN 2014 (m)	ST.SEV. EKİM 2014 (m)	ST.SEV. NİSAN 2015 (m)	KUYU DERİNLİĞİ (m)	PAFTA
	X	Y						
Duruca	324391	4069461	494	10.19	19.94	16.63		O38a4
Taşlıalan	329241	4077464	635	10.93	10.35	9.86	70	O38a4
Ürünü	330365	4078418	653	4.61	5.15	4.12		O38a4
Bağarası	326877	4077464	561	10.36	9.65	9.58	50	O38a4
Karbeyaz	318028	4081765	618	27.04	39.17	32.44	65	O38b3
Üçpınar	317119	4082234	619	13.12	KURU	12.60	20	O38b3
Bulamaçlı	304860	4076943	746	18.47	>80	60.18		O38b4
Gülbaba	302881	4078575	665	70.1	>80	72.44	120	O38b4
Cevizli	332253	4089155	814	21.96	28.02	25.36		O38a1
Polateli	334457	4078905	850	27.51	26.84	22.70	70	O38a3
Musabeyli	314531	4084119	696	16.52		14.78	22	O37b2
Balıklı	315605	4084988	819	50.65	52.38	52.44	100	O37b2
Hüseyinoğlu	315241	4088364	889	>100	>80	>80	160	O37b2
Yedigöz	308339	4082568	782	80.12	>80	76.18	100	O37b1
Burç	338611	4098436	927	4.6	>80	>70	80	N38d3
Budak	339469	4102639	983	17.95		13.56	50	N38d3
Yaylacık	334681	4105719	1063	36.27	39.92	33.60	50	N38d3
Çakalköy	340484	4105822	1017	19.75		12.50	60	N38d3
Zülfikar	339316	4109137	1041	20.47	34.6	18.25	75	N38d3
Sırasöğüt	331580	4102471	866	1.5	3.32	0.65	15	N38d4
Sırasöğüt	331733	4102822	907	33.62	47.83	34.24	100	N38d4
Burç	339166	4098137	960	26.42	29.13	21.35	100	N38d3

Çizelge 17 – Elbeyli alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri
(DSİ, 2025)

KÖYÜ	KOORDİNAT (WGS-84)		KOT (m)	ST.SEV. NİSAN 2014 (m)	ST.SEV. EKİM 2014 (m)	ST.SEV. NİSAN 2015 (m)	KUYU DERİNLİĞİ (m)	PAFTA
	X	Y						
Bozcayazı	350703	4065586	558	52.88	55.49	50.38	95	O38c1
Yağızköy	353677	4061007	507	7.9	10.98	8.60	100	O38c1
Dölek	351879	4066139	558	29.52	34	26.14		O38c1
Karakoyunlu	351260	4067128	583	10.12	9.38	8.26	50	O38c1
Yığmatepe	351939	4069766	611	21.94	19.7	16.14		O38b4
Kazıklı	348344	4073801	631	5.28	7.1	3.89		O38b4
Kürtüncük	346192	4075654	651	1.5	8.92	2.18	40	O38b4
Mısırcık	348836	4077345	681	6.48	6.98	6.36	88	O38b4
Kapçağız	350945	4075840	657	14	15.73	13.44	52	O38b4
Ekinli	354208	4076206	670	3.64	KURU	2.96	keson	O38b4
Evrentepe	342893	4080805	674	0	0	0		O38a3
Yarımdağ	340420	4081961	695	9.83	10.33	9.64	80	O38a3
Elbeyli	363211	4059406	518	2.95	3.72	3.90	keson	O38c2
Taşlıbakar	357483	4062165	519	3.18	1.98	2.26	150	O38c2
Erikliyayla	355610	4065445	554	13.45	15.54	14.32	60	O38c2
Geçerli	369147	4065994	561	13.23	12.3	11.02	30	O38c2

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Kilis il genelinde yer alan su kaynaklarının kalitesinin ölçümü için Kilis Alt Havzası, Musabeyli Alt Havzası, Elbeyli Alt Havzasından alınan numunelerin yerleri aşağıda yer alan vaziyet planında gösterilmiştir.

Harita 3 – KİLİS ilinde analiz için su numunesi alınan yerlerin genel vaziyet planı
(DSİ, 2025)

İl genelinde alınan su numunelerin lokasyonları aşağıda tabloda yer almaktadır.

Çizelge 18 – Kilis İli Alınan Su Numunelerinin Lokasyonları (WGS-84)

(DSİ, 2025)

NUM NO	İSİM	İL	KÖY	MEVKİİ	KUZEY	DOĞU	KOT (m)	SU	AĞIR METAL
16	MUSTAFA ÇETİN	GAZİANTEP	BURÇ	ATA ZEYZİNYAĞI FAB.	4098137	339166	963	X	
17	MUSTAFA ASLAN	GAZİANTEP	CEVİZLİ	BEL.BAŞ.	4088887	332542	817	X	
20	HÜSEYİN SEVER	KİLİS	MERKEZ		4064680	332117	633	X	X
21	AKİF ÇELİK	KİLİS	POLATELİ		4078905	334457	860	X	X
22	HASAN AYTEKİN	KİLİS	MUSABEYLİ	PETROL KARŞISI	4084285	314550	729	X	X
23	EDİP ERGEZEN	KİLİS	ÖNCÜPINAR		4059011	329687	598	X	X
24	BEKÇİ ALİ	KİLİS	AKINCI	KÖY İÇME SUYU	4060555	341409	512	X	X
25	MEHMET CERİTLİOĞLU	KİLİS	BEŞİKKAYA		4064814	339126	608	X	
26	METİN KAYHAN	KİLİS	KAZIKLI	BAĞ EVİ	4074045	348401	628	X	
39	SALİH KÖROĞLU	GAZİANTEP	GEÇERLİ	KÖY ORTAK KUYUSU	4066177	369142	562	X	X
40	İLÇE TARIM MÜD.	KİLİS	ELBEYLİ		4059595	363263	517	X	X
41	SAİT ÖZKAN	KİLİS	YAĞIZKÖY		4061007	353677	507	X	
59	NARLICA KAYNAĞI	KİLİS	NARLICA		4072498	338628	748	X	X
60	AKPINAR KAYNAĞI	KİLİS	MERKEZ		4066787	335411	663	X	X
61	BEŞENLİ KAYNAĞI	KİLİS	BEŞENLİ		4072741	326930	503	X	
62	KARAYOLLARI ŞANTİYESİ	KİLİS	GÜLBABA		4078575	302881	670	X	

Çizelge 19 – Kilis Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları
(DSİ, 2025)

KİLİS ALT HAVZASI NİSAN 2015 SU NUMUNE SONUÇLARI														
NUM. NO	pH* (25° C) (*)	Elektriksel İletkenlik*Ms/m (25° C) (Otomatik Cihaz Düzeltmesi)	Sodyum (meq/L)	Potasyum (meq/L)	Kalsiyum (meq/L)	Magnezyum (meq/L)	Karbonat (meq/L)	Bikarbonat (meq/L)	Klorür (meq/L)	Sülfat (meq/L)	Amonyum (meq/L)	Suyun Sınıfı	Nitrit (mg/L)	Nitrat (mg/L)
20	8.03	94.40	1.89	1.69	3.77	2.10	0.00	6.20	1.40	0.95	<0.02	T3-A1	53.88	<0.02
23	7.70	76.80	0.48	0.03	5.46	1.71	0.00	5.90	0.55	0.58	<0.02	T3-A1	39.85	<0.02
24	8.10	89.60	2.37	0.04	4.38	2.16	0.00	2.80	2.36	0.74	0.23	T3-A1	188.93	<0.02
25	7.90	100.50	1.55	0.08	3.95	4.45	0.00	7.50	1.65	0.85	<0.02	T3-A1	100.00	<0.02
59	7.74	62.10	0.50	0.03	3.70	1.96	0.00	5.15	0.46	0.34	<0.02	T2-A1	16.47	<0.02
60	7.55	74.80	3.31	0.10	2.04	2.02	0.00	6.00	0.62	0.46	0.25	T2-A1	24.74	<0.02

Çizelge 20 – Musabeyli Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları
(DSİ, 2025)

MUSABEYLİ ALT HAVZASI NİSAN 2015 SU NUMUNE SONUÇLARI														
NUM. NO	pH* (25° C) (*)	Elektriksel İletkenlik*Ms/m (25° C) (Otomatik Cihaz Düzeltmesi)	Sodyum (meq/L)	Potasyum (meq/L)	Kalsiyum (meq/L)	Magnezyum (meq/L)	Karbonat (meq/L)	Bikarbonat (meq/L)	Klorür (meq/L)	Sülfat, (meq/L)	Amonyum (meq/L)	Suyun Sınıfı	Nitrit (mg/L)	Nitrat (mg/L)
21	7.70	90.00	0.75	0.05	7.69	0.51	0.00	6.30	0.99	0.61	<0.02	T3-A1	<0.02	68.65
22	7.47	135.20	0.72	0.09	4.17	8.54	0.00	9.25	1.46	1.00	<0.02	T3-A1	0.23	111.80
61	7.55	64.60	0.44	0.03	3.99	2.00	0.00	5.50	0.38	0.31	<0.02	T2-A1	<0.02	15.90
62	7.50	83.40	2.17	0.90	3.99	2.09	0.00	7.10	0.36	0.44	<0.02	T3-A1	<0.02	26.77

Çizelge 21 – Elbeyli Alt Havzası Alınan Su Numune Sonuçları
(DSİ, 2025)

ELBEYLİ ALT HAVZASI NİSAN 2015 SU NUMUNE SONUÇLARI														
NUM. NO	pH* (25° C) (*)	Elektriksel İletkenlik* Ms/m (25° C) (Otomatik)	Sodyum (meq/L)	Potasyum (meq/L)	Kalsiyum (meq/L)	Magnezyum (meq/L)	Karbonat (meq/L)	Bikarbonat (meq/L)	Klorür (meq/L)	Sülfat (meq/L)	Amonyum (meq/L)	Suyun Sınıfı	Nitrit (mg/L)	Nitrat (mg/L)
26	7.78	78.90	0.69	0.03	5.43	1.74	0.00	5.40	0.58	0.83	<0.02	T3-A1	<0.02	66.67
40	7.24	72.80	0.87	0.02	4.85	1.52	0.00	4.50	1.51	0.39	<0.02	T2-A1	<0.02	55.06
41	7.44	63.20	1.48	0.02	3.01	1.81	0.00	3.80	1.09	0.43	<0.02	T2-A1	<0.02	62.43

Çizelge 22 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Kilis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatlar ı	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yeraltı	Akpınar			*		79.001		Akpınar		6.00
Yeraltı	Üçgöz			*		79.017		Polateli		3.00
Yeraltı	Balıksuyu			*		79.018		Polateli		4.33
Yeraltı	Beşenli			*		79.019		Merkez		3.00
Yerüstü	Seve			*		79.009		Merkez		5.5
Yerüstü	Konak			*		79.026		Merkez		8.66
Yerüstü	Üçpınar			*		79.014		Musabeyli		4.59
Yerüstü	Balikli			*		79.015		Musabeyli		4.47
Yerüstü	Sapkanlı			*		79.020		Musabeyli		8.45
Yerüstü	Selmincik			*		79.021		Elbeyli		6.00
Yerüstü	Afrin			*		79.016		Musabeyli		7.33
Yerüstü	Seve			*		79.028		Merkez		5.71

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Organize Sanayi Bölgesinde 2024 yılı su tüketimi 215.458 m³ olarak beyan edilmiştir kullanılan suyun tamamının atıksuya dönüştüğü varsayımıyla günlük ortalama 600 m³/gün atıksu oluşmaktadır. Atıksular OSB kanalizasyon hattı sonunda bulunan betonarme fosseptikte bekletilip, (Enlem:36.720662 - Boylam:37.216851) Kilis Belediyesi ile yapılan protokol gereği, Kilis Belediyesi tarafından vidanjör ile çekilerek, Kilis Belediyesi AAT verilmektedir.

İlimizde faaliyet gösteren tüm beton santralleri, parke taşı üretim tesisleri ve bazı sanayi tesislerinde oluşan endüstriyel nitelikli atık sular deşarj edilmeyip çöktürme havuzunda dinlendirilip geri dönüşümlü olarak sistem içerisinde tekrar kullanılmaktadır. Bu amaçla, 2018/14 Sayılı Atıksu Arıtma Tesisi/Derin Deniz Deşarjı Proje Onayı Genelgesi kapsamında hazırlanan Teknik Raporlar, İl Müdürlüğümüze sunulmakta ve İl Müdürlüğümüzce değerlendirilerek görüş verilmektedir.

İlimizde faaliyette olan Zeytinyağı Üretim Tesisleri, Ekim-Kasım-Aralık aylarını kapsayan üretim sezonunda zeytinyağı işletmelerinin sezona başlamadan önce lagün bakımlarını (çatlak onarımı, dip tortusu temizliği vb.) yapmaları, prina depolama alanının üstünün kapalı, tabanının geçirimsiz olması, kokuya karşı tedbirlerin alınması, pirinaların işleme tesislerine gönderilmesinin sağlanması gibi hususlar İl Müdürlüğümüzce resmi yazışma ve denetimlerle işletmecilere bildirilmektedir. İlimizde pirina işleme tesisi bulunmamaktadır.

27.05.2021 tarih ve 104 sayılı İl Mahalli Çevre Kurulunda; 3 fazlı sistemle çalışan Zeytinyağı Üretim Tesislerinin, Eylül 2022 üretim sezonuna kadar 2 fazlı üretim sistemine geçmesi yönünde karar alınmıştır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde merkez atıksu arıtma tesisi, 2013 yılının Temmuz ayı içinde çalışmaya başlamıştır. Proje değerleri esas alındığında, 23.535 m³/gün debi değeri mevcuttur. Deşarj noktası, İl Merkezinin Güneyinde yer alan İnanlı Deresi'dir. Diğer belediye ve beldelerimizin ise Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde tarımsal üretim yapılan arazi varlığımız 1.011.407 ha. olup bu alanlardan 17.000 ha. sulu tarım yapılan alandır. Bunlar dışında 9.956 ha. mera alanı, 14.676 ha. verimli ormanlık alanlardır. Toplam 34,606 ton kimyevi ilaç 1.778 ton gübre uygulanmıştır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahası bulunmamaktadır. İlimizde oluşan Katı atıklar Kilis İli Katı Atık Birliği tarafından yönetilen Katı Atık Düzenli Depolama Alanında düzenli depolama yapılmaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denizlere herhangi bir kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.6. Deniz Çöpleri

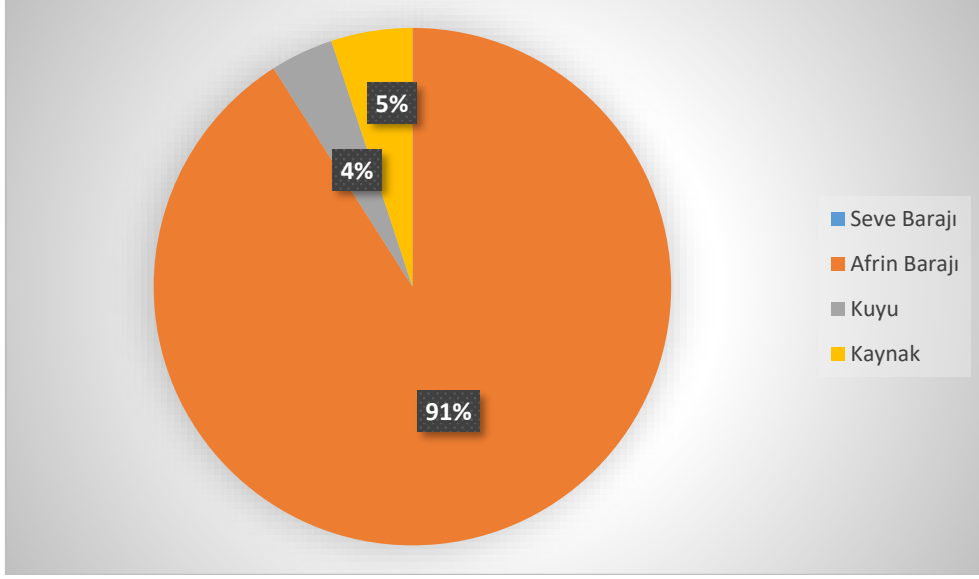
Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlde kentsel su temini için çekilen suyun kaynakları; kuyu suyu, kaynak suyu, Seve Barajı, Afrin Barajı olarak sıralanabilir.

Grafik 9 - 2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Kilis Belediyesi, 2025)

- İlimizde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus 133.255'dir.
- İl genelinde rekreasyonel amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.
- Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus 178.000 kişidir.
- İldeki 2010 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tanedir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kilis ili sınırları içerisinde; Yeniyan, Akpınar ve Resul Osman Dağı bölgelerinde bulunan kuyulardan ve Narlıca Köyünde bulunan Narlıca kaynağından su temini yapılmaktadır. 2024 yılı içinde kuyulardan 519.288 m³ su, kaynak suyundan 668.160 m³ su temin edilmiştir.

Kilis ili 30.000 m³/gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur. Ayrıca; Kilis Atıksu Arıtma Tesisi Çıkış Sularının Sulamada Kullanılması Amacıyla Dezenfeksiyon Üniteleri Yapımı” işi kapsamı; Kilis Belediyesi’ne ait mevcut Atıksu Arıtma Tesisi çıkış sularının tarımsal sulamada kullanılması amacıyla, 20.03.2010 tarih ve 27527 sayılı “Atıksu Arıtma Tesisleri Teknik Usuller Tebliği Ek:7 Arıtılmış Atık suların Sulama Suyu Olarak Geri Kullanım Kriterleri” esas alınarak filtrasyon ve UV projelerinin yapılması için gerekli tüm altyapı tesisleri; teknik, hidrolik ve ekonomik hususlara uygun olarak dezenfeksiyon ünitesine ait uygulama projeleri işi inşaat aşamasındadır. Dezenfeksiyon ünitelerinin yapılacağı alan Kilis Atıksu Arıtma Tesisi ’nin yer aldığı Kerkeçlik Mevkii’dir.

Proje Tasarımı; Arıtılmış su dezenfeksiyon ve sulama suyu temin sistemi kapasitesi mevcut işletilmekte olan Kilis AAT kapasitesi esas alınarak belirlenmiştir. Belediye ile yapılan görüşmeler neticesinde kanalizasyon sisteminin %70-75’inin arıtmaya bağlandığı ifade edilmiştir. Bu nedenle sulama suyu sisteminin 30.000 m³/gün olarak dizayn edilmesi uygun bulunmuştur. Gelecekte meydana gelecek nüfus artışı öngörülerek sistem hidrolik olarak 40.000 m³/gün kapasiteyi karşılayacak şekilde dizayn edilmiştir.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

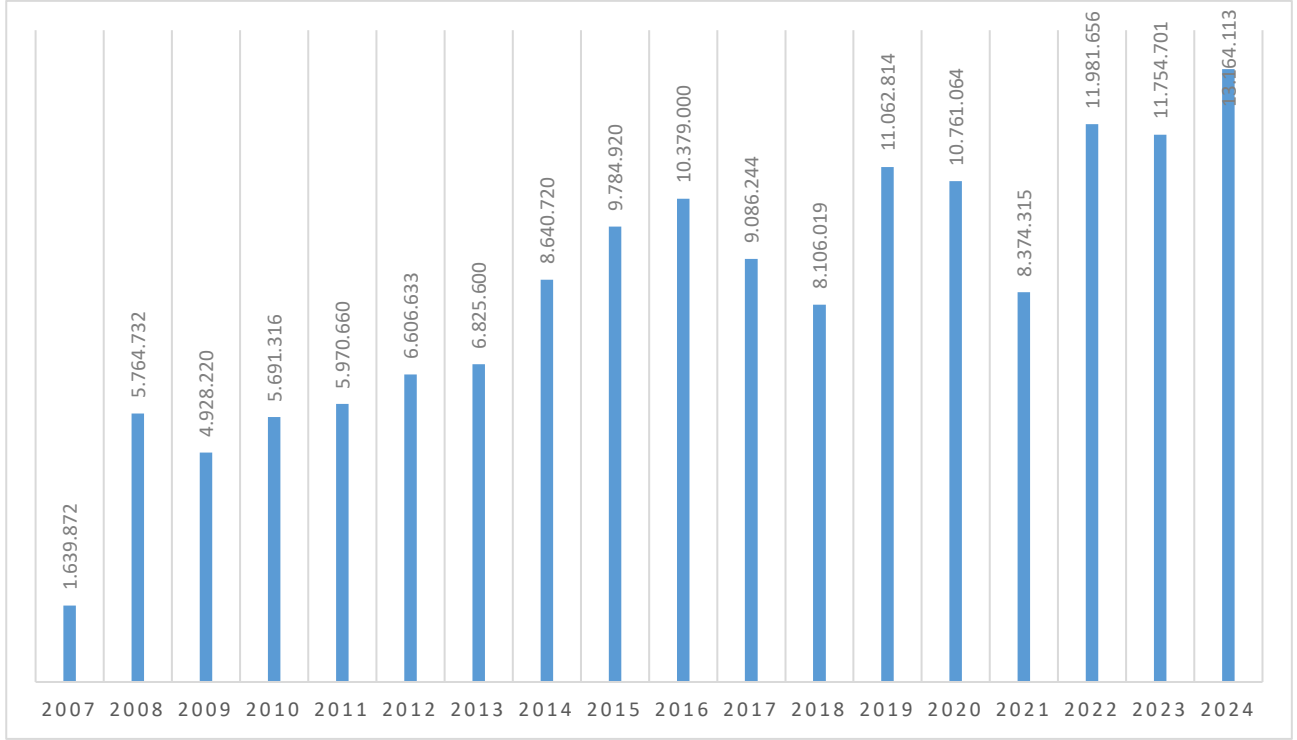
Kilis ilinin mevcut içme suyu temini Yukarı Afrin Barajından, 2045 yılı içme kullanma ve endüstri suyu ihtiyacının Yeniyan - Narlıca - 10.000 m³ depo arası temiz su terfi ve isale hatları, Konak Göletinden, Narlıca Kaynağından, Yeniyan Kaynağından ve Akpınar YAS kuyularından sağlanmaktadır. Kilis ili 30.000 m³/gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur.

DSİ 20. Bölge Müdürlüğü sorumluluğunda yapımı tamamlanan Kilis Yukarı Afrin Barajı, Kilis il merkezinin 2050 yılına kadar içme ve kullanma suyu problemini %100 oranında çözmektedir. Kilis Yukarı Afrin İçme suyu İsale Hattı işi kapsamında; Yukarı Afrin Barajından 43 km isale hattı ile Kilis İline içme suyu temin edilmektedir. İşin isale hattı imalatları tamamlanmış olup, 08.03.2021 tarihi itibarıyla de Kilis İline su verilmektedir.

Çizelge 23- Kilis İli kentsel su temini için çekilen suyun kaynağı, yıllara göre kullanım miktarları

(Kilis Belediyesi, 2025)

Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (m ³)						
	Baraj (Afrin)	Baraj (Seve)	Kuyu (Akpınar- Resulosman-Konak-Yeniyapan)	Kaynak (Narlıca)	Kuyu (Yeniyapan)	Toplam
2007		10Temmuz sonrası devrede	63.072	1.576.800		1.639.872
2008		3.812.572	60.000	1.892.160		5.764.732
2009		3.131.740	62.000	1.734.480		4.928.220
2010		3.862.300	63.000	1.766.016		5.691.316
2011		4.083.580	58.000	1.829.080		5.970.660
2012		5.137.513	50.000	1.419.120		6.606.633
2013		6.825.600	-	-	-	6.825.600
2014		7.326.720	-		1.314.000	8.640.720
2015		7.446.000		-	1.550.520	9.784.920
2016		7.538.400	277.400	2.563.200		10.379.000
2017		5.761.711	800.463	2.524.070		9.086.244
2018		3.679.998	1.452.831	2.973.363		8.106.019
2019		3.577.396	3.169.108	4.316.310		11.062.814
2020		4.120.633	4.716.813	1.923.618		10.761.064
2021		3.020.183	2.444.549	1.385.449	1.524.134	8.374.315
2022	7.555.139	1.542.306	1.715.253	1.173.958		11.981.656
2023	10.336.986		682.384	735.351		11.754.701
2024	11.976.665	0	519.288	668.160		13.164.113

Grafik 10 – 2005-2024 Yılları Arası Kaynaklardan Çekilen Su Miktarları
(Kilis Belediyesi, 2025)

B.5.2. Sulama

Yoğun olarak Merkez İlçe Doğu Köyleri, Polateli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Damla Sulama Sistemi**, (Büyükkonak, Küçükkonak, Karamelik ve Çörtten Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi)

Yoğun olarak Merkez İlçe Batı Köyleri, Musabeyli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Yağmurlama Sulama Sistemi**, (Gözkaya Tarımsal Sulama Kooperatifi, Hıçıpoğlu Tarımsal Sulama Kooperatifi ile Karbeyaz-Yuvabaşı-Üçpınar Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi, Demirciler Tarımsal Sulama Kooperatifi, Gaziantep Hacıarslan Göleti)

Genellikle Elbeyli İlçesi ve Köyleri ile kısmen diğer ilçeleri ve Köyleri **Salma Sulama Sistemi** ile arazi sulaması yapılmaktadır. (Gaziantep Kayacık Sulama Birliği)

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Salma Sulama Yapılan Alan = 4.909,50 Hektar olup

Kullanılan Su Miktarı = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 4.909,50 Hektar * 1,2 Litre/Sn/Hektar
= 5.891,40 Litre/Sn = 21.209,04 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damla Sulama İle Sulanan Alan = 5.128,90 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 5.128,90 Hektar * 0,6 Litre/Sn/Hektar = 3.077,34 Litre/Sn = 11.078,42 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Yağmurlama Sulama İle Sulanan Alan = 4.108,60 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 4.108,60 Hektar * 0,8 Litre/Sn/Hektar = 3.286,88 Litre/Sn = 11.832,77 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

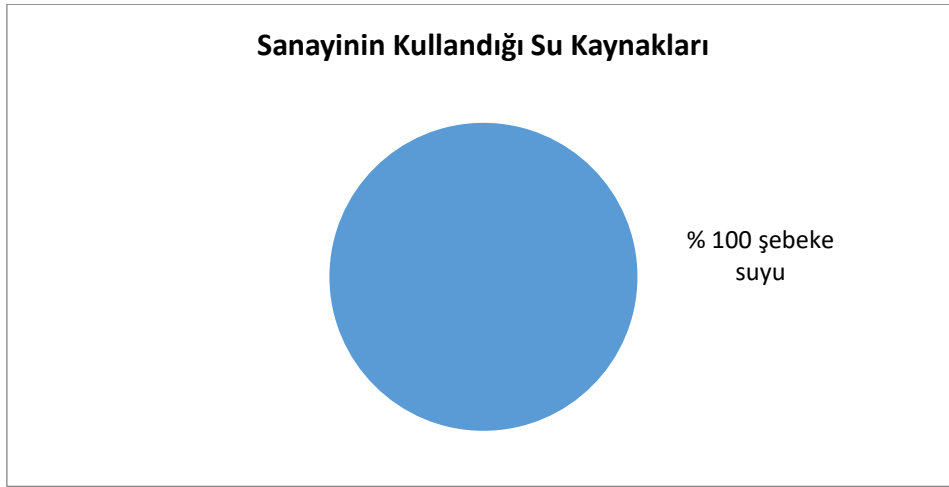
Sulama Yapılan Alanlarda Kooperatif-Birlik ve Drenaj Durumu;

Elbeyli ilçesinde Kayacık Sulama Birliği sulama sahasında salma sulama yapılan alanlarda DSI tarafından kısmen drenaj kanalları yapılmış olup sınırdan Suriye'ye akmaktadır.

Diğer ilçelerde drene sistemi bulunmamaktadır. Yeraltına karışan sular civardaki derelere oradan da Afrin deresine akmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde Organize Sanayi Bölgesinde, işletmeler şebeke suyu kullanmaktadır. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır.

Grafik 11 – 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(Kilis Organize Sanayi Bölgesi, 2025)

İlimizde faaliyet gösteren tüm beton santralleri, parke taşı üretim tesisleri ve bazı sanayi tesislerinde oluşan endüstriyel nitelikli atık sular deşarj edilmeyip çöktürme havuzunda dinlendirilip geri dönüşümlü olarak sistem içerisinde tekrar kullanılmaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri bulunmamaktadır.

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.

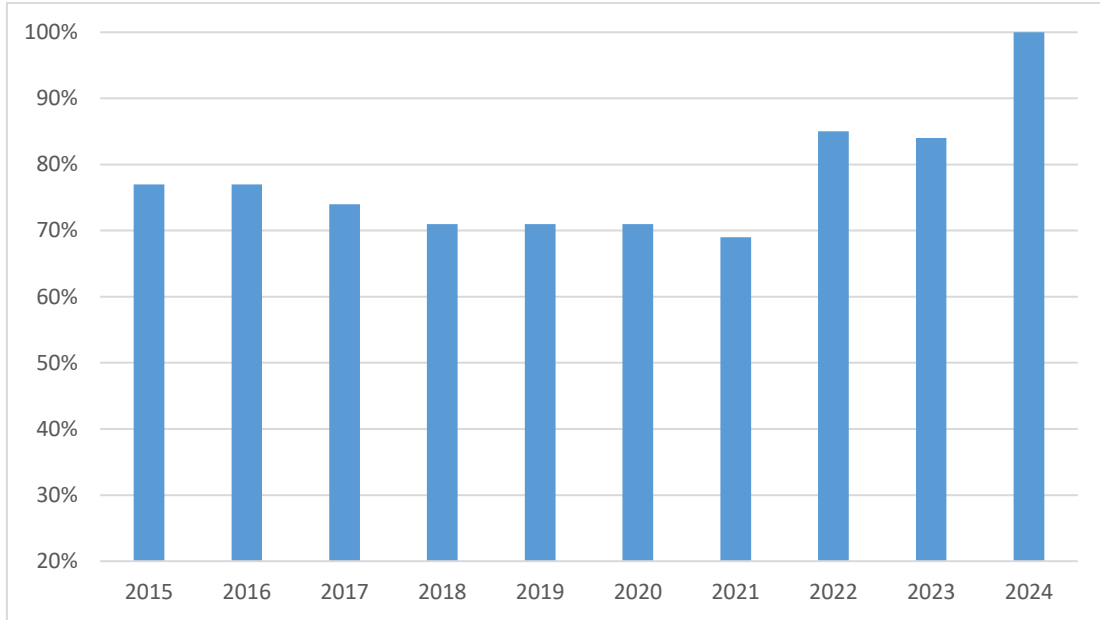
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

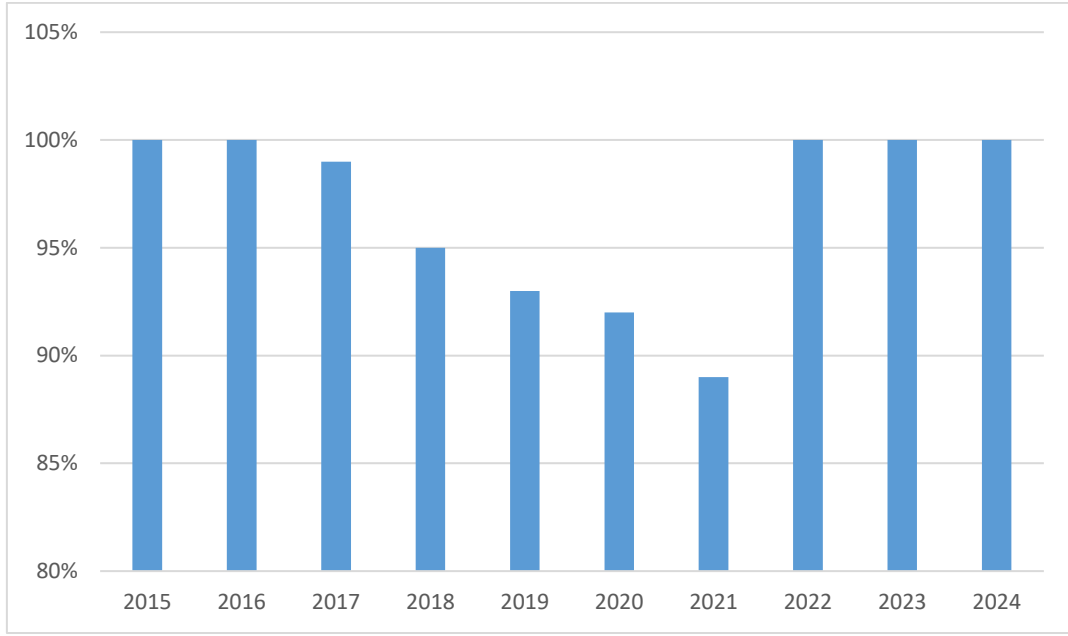
Kilis Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi bulunmakta ve faal olarak çalışmaktadırlar. Şehir merkezinde oluşan atıksular şehir kanalizasyonu ile toplanarak atıksu arıtma tesisine iletilmektedir.

- İlimizde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus 133.255'dir.
- İl genelinde rekreasyonel amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.
- Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus 178.000 kişidir.
- İldeki 2010 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tanedir.

İlimizdeki kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki %'lik oranının yıllara göre dağılım grafiği şöyledir.

Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(Kilis Belediyesi, 2025)

Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(Kilis Belediyesi, 2025)

Çizelge 24 – 2025 yılı itibariyle Kilis ili kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Kilis Belediyesi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	M.RIFAT KAZANCIOĞLU MAH.KERKEZLİK MEVKİİ MERKEZ/KİLİS	VAR		YOK			23.535 m3/gün	VAR	23.535 m3/gün	İnanlı Kocaboğan Deresi 36.669-37.156	YOK	178.000	1.440 ton/gün
İlçeler	ELBEYLİ			YOK									
	POLATELİ			YOK									
	MUSABEYLİ			YOK									

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Kilis İli Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi, yer seçimi kesinleşmiş 385 ha alandan 255 ha alanın imar planı tamamlanmış ve 86 parsel üretilmiştir OSB’de 2024 yılı sonu itibarıyla 75 adet işletme faaliyet göstermektedir.

17.10.2017 tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrollüğünde yapılacak olan “Atıksu Arıtma Tesisi Fizibilite raporu ve Uygulama Projeleri Hazırlanması” işi için “Kilis Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü” ve “İO Çevre Çözümleri Araştırma ve Geliştirme Ltd. Şti” taraflar arasında sözleşme imzalanmıştır. Yapılan fizibilite çalışmalarında atıksu arıtma tesisi kapasitesinin 1.kademe 2.000 m³/gün, 2.kademe 2.000 m³/gün toplamda 4.000 m³/gün kapasiteli olarak planlanmıştır. İlk aşamada 1. kademe yapılacak olup sonrasında ihtiyaca göre 2. kademe inşa edilerek faaliyete alınacaktır.

Kilis İli Acar Köyü, Kayalar Mevkii, Pafta No: O38-d-05-a-3-c Ada No:103 numarasında kayıtlı, 72.094,07 m² yüzölçümlü alanın, yaklaşık 14.000,00 m² (1. Kademe ve 2. Kademe dahil toplam alan) yüzölçümlü alanında tesis faaliyet gösterecektir.

Çizelge 25 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kilis Organize Sanayi Bölgesi, 2025)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
KİLİS OSB	Proje	1.kademe 2.000 2.kademe 2.000	Yok			Vidanjörle Kilis Belediyesi AAT’ye verilmektedir

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	302	3
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	-	-
Diğer	-	1

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirlenmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur:

- ❖ Tesviye edilmiş doğal zemin
- ❖ Geosentetik kil örtü
- ❖ HDPE Geomembran
- ❖ Koruma tabakası, Geotekstil
- ❖ Drenaj tabakası

2011 yılına kadar ilde vahşi depolama yapılmaktaydı. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri yapılırken aynı ihale kapsamında Vahşi Depolama Alanının rehabilitasyonu da yapılmıştır.

- İldeki Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri Kilis Çukuroba Köyü mevkiinde bulunmaktadır. Haritada yerinin gösterimi aşağıdaki gibidir.

Harita 4 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin Uydu Görüntüsü

Harita 5 – Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin Haritada Gösterimi

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde faaliyet gösteren tüm beton santralleri, parke taşı üretim tesisleri ve bazı sanayi tesislerinde oluşan endüstriyel nitelikli atıksular deşarj edilmeyip çöktürme havuzunda dinlendirilip geri dönüşümlü olarak sistem içerisinde tekrar kullanılabilirliğine ilişkin teknik uygunluk raporu bulunmaktadır.

Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekol ojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
8.900.391	-	-	-	12.600	-	-	8.900.391

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

2024 yılı sonu itibariyle Kilis ilinde 23 adet denetim gerektiren şüpheli saha tespiti yapılmıştır. 2024 yılı içerisinde 6 adet faaliyet ön bilgi formu onaylanmıştır.

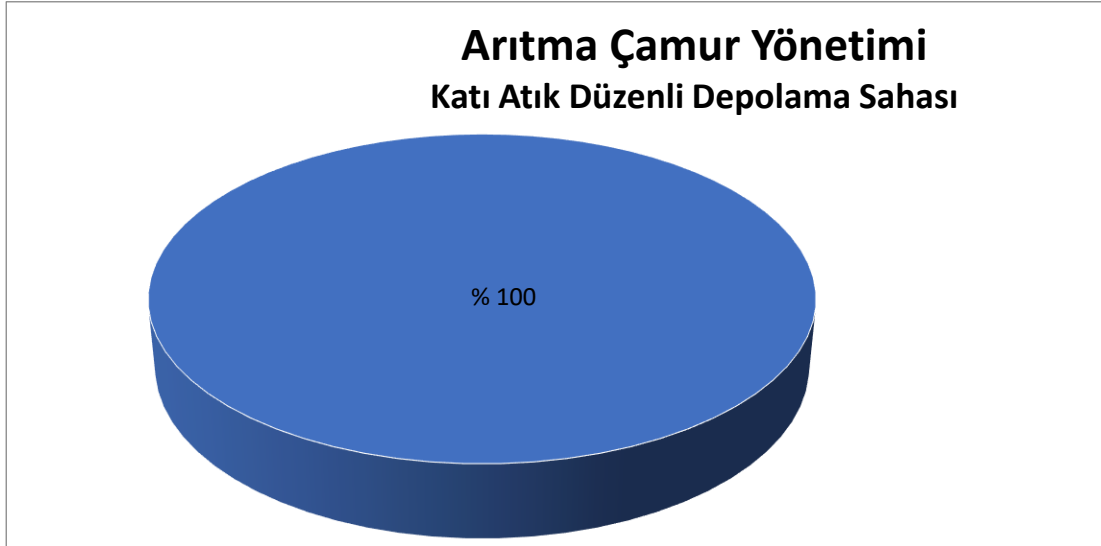
Çizelge 28 - 2024 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri (İlçe/Mevki)	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılan temizleme faaliyetleri ve yöntemleri
		Var	Yok	
-	-	-	-	-

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” kapsamındaki çalışmalar henüz proje aşamasındadır.

Kilis Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinden kaynaklanan arıtma çamurlarının tamamı Katı Atık Düzenli Depolama sahasına gönderilmektedir.

Grafik 14 - 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Kilis Belediyesi, 2025)

Kilis Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi aşağıda verilmiştir.

AB-0012-T

ART TÇ -
14.05.2014

05.14

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tarık Buğra Sok. No: 15 - Ümraniye / İSTANBUL
Tel: 0216 499 0 249 (Pbx) Faks: 0216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	ART.TÇ.14.05.236/27.05.2014
Talep Eden	KİLİS ATIKSU ARITMA TESİSİ
Talep Edenin Adresi	Kerkeçlik Mevkii Arpakesmez Köyü Yolu Üzeri - KİLİS
Örnek Kayıt No	TÇ.14.05.236
Örnek / Durum	Arıtma Çamuru / Katı
Örneği Alan	ARTEK
Örneğin Alınma Şekli	Anlık
Örneğin Getirilişi	Yerinden Alınma
Örnek Sayısı/Ambalajı	1 Adet / 5000 g / Mühürlü / Plastik Kap
Örneğin Alındığı Yer	Çamur Bekleme Sahası
Örnek Alınma Tarihi	09.05.2014 - 13:30
Örneğe Uyg. İşlemler	Soğuk Zincir
Lab. Kabul Tarihi	09.05.2014 - 19:09
Analiz Tarihi	09.05.2014 - 20.05.2014

Firmamız yetkili numune alma personeli tarafından, "Çamur Bekleme Sahası"ndan anlık olarak alınarak laboratuvarımıza ulaştırılan Arıtma Çamuru numunesine ilişkin TS EN 12457- 04 eluata geçirme ön işlemi ile ve Y-34/073/2010 T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yeterlilik Belgesi kapsamında yapılan analiz sonuçları Atıkların Düzenli Depolanmasına ilişkin Yönetmelik'te verilen İnert, Tehlikesiz ve Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Metot No: Tarih	Metot Adı
EPA 200.7:1994	Determination of Metals and Trace Elements in Water and Wastes by Inductively Coupled Plasma-Atomic Spectrometry
EPA 3540C:1996 / EPA 3665A:1996 / EPA 8082A:2007	Soxhlet Extraction / Sulfuric Acid-Permanganate Cleanup / Polychlorinated Biphenyls (PCBs) by Gas Chromatography
EPA 5021A:2003/EPA 8015D:2003	Volatile Organic Compounds in Various Sample Matrices Using Equilibrium Headspace Analysis
SM 2540:C:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Total Dissolved Solids Dried at 180°C
SM 3112:B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Mercury - Cold-Vapor Atomic Absorption Spectrometric Method
SM 4110:B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Determination of Anions by Ion Chromatography with Chemical Suppression of Eluent Conductivity
SM 4500-CI-B:2012	Stand. Methods for the Examination of Water and Wastewater Argentometric Method
SM 4500-SO4-(2):E:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Turbidimetric Method
SM 5310:B:2012	Stand. Method for the Ex. of Water and Wastewater High Temp. Combustion Method
TS 12089 EN 13137:2003	Atıkların Özellikleri - Atık, Çamur ve Sedimentlerde Toplam Organik Karbon (TOK) Tayini
TS 6227 ISO 6439:2005	Su Kalitesi - Fenol İndeksi Tayini - Damıtma Sonrası 4-Aminoantipirin Kullanılarak Uygulanan Spektrometrik Metotlar
TS 9546 EN 12880:2002	Çamurların Karakterizasyonu - Kuru Kalıntı ve Su Muhtevası Tayini
TS EN 12879:2003	Çamurların Özellikleri - Kuru Kütlenin Kızdırma Kaybının Tayini
TS EN 14039:2004	Atıkların Nitelendirilmesi - C10-C40 Aralığındaki Hidrokarbon Muhtevasının Gaz Kromatografisi ile Tayini
TS ISO 10390:2013	Toprak Kalitesi - pH Tayini

İnteraktif ve kağıtsız raporlar geçersizdir. Raporlar yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınıp alınmadığı laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürleri ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz.

FORM NO: FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ: 14.02.2013

REV. NO: 3
REV. TAR.: 03.03.2014

Sayfa 1 / 2

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI
ANALİZ RAPORU

Firma Adı	: KİLİS ATIKSU ARITMA TESİSİ				
Rapor No/Tarihi:	ART.TÇ.14.05.236/27.05.2014				
Yapılan Analizler	Analiz Sonucu	Analiz Metodu	III.sınıf depolama sınır değerleri-Inert	II.sınıf depolama sınır değerleri-(Tehlikesiz)	I.sınıf depolama sınır değerleri-Tehlikeli
Arsenik (mg/L)	0,02	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-0,2	<0,2-2,5
Baryum (mg/L)	0,6	EPA 200.7.1994	≤2	2-10	<10-30
Kadmiyum (mg/L)	0,001	EPA 200.7.1994	≤0,004	0,004-0,1	<0,1-0,5
Toplam Krom (mg/L)	0,04	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-7
Bakır (mg/L)	0,056	EPA 200.7.1994	≤0,2	0,2-5	<5-10
Civa (mg/L)	0,00024	SM 3112 B:2012	≤0,001	0,001-0,02	<0,02-0,2
Molibden (mg/L)	0,016	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-3
Nikel (mg/L)	0,137	EPA 200.7.1994	≤0,04	0,04-1	<1-4
Kurşun (mg/L)	<0,015	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-5
Antimon (mg/L)	<0,006	EPA 200.7.1994	≤0,006	0,006-0,07	<0,07-0,5
Selenyum (mg/L)	0,028	EPA 200.7.1994	≤0,01	0,01-0,05	<0,05-0,7
Çinko (mg/L)	0,992	EPA 200.7.1994	≤0,4	0,4-5	<5-20
Klorür (mg/L)	16	SM 4500-Cl-B:2012	≤80	80-1500	<1500-2500
Florür (mg/L)	1,7	SM 4110 B:2012	≤1	1-15	<15-50
Sülfat (mg/L)	5	SM 4500-SO4-2)E:2012	≤100-600	600-2000	<2000-5000
Çözünmüş Organik Karbon (ÇOK) (mg/L)	1810	SM 5310 B:2012	≤50	50-80	<80-100
Fenol indeksi (mg/L)	0,07	TS 6227 ISO 6439:2005	0,1	-	-
Toplam Çözünen Katı (TÇK) (mg/L)	1300	SM 2540 C:2012	≤400	400-6000	<6000-10000
Toplam Organik Karbon (TOK) (mg/kg)	42100 % 4,21	TS 12089 EN 13137:2003	≤ 30000 (%3)	%5	%6
BTEX (mg/kg)	0,032	EPA 5021A:2003/EPA 8015D:2003	6	-	-
PCBs (mg/kg)	<0,003	EPA 3540C:1996 / EPA 3665A:1996 / EPA 8082A:2007	1	-	-
Mineral Yağ (mg/kg)	1664,22	TS EN 14039:2004	500	-	-
Kızdırma Kaybı (%)	91,2	TS EN 12879:2003	-	-	%10
pH	7,70	TS ISO 10390:2013	-	≥8	-
Kuru Madde (ve Nem Oranı) (%)	68/32	TS 9548 EN 12880:2002	-	-	-

EPA: Environmental Protection Agency TS: Türk Standartları ISO: International Organization for Standardization EN: European Norms SM: Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater, 22th Edition (2012)

Açıklamalar : Bu rapor 3 nüsha asıl olarak hazırlanmış olup, 2 nüshası müşteriye gönderilmiştir.
Tüm parametrelerin analizi AB-0012-T TÜRKAK Akreditasyon Belgesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sorumlu İmzatar: **Özlem GÜLER**
Laboratuvar Birim Yöneticisi

Birkan İŞHAN
Laboratuvar Müdürü
ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK

İmzasız ve kaşeyle raporlar geçersizdir. Raporun yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınıp alınmadığı laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alanı aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz.

Sayfa 2 / 2

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI
Belge No
01/090/2013

Ekosistem
Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taah. Tic. Ltd. Şti.
Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA
Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27
Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com

Deney Raporu
Test Report

AB-0144-T

N-3122/17

09.10.2017

Müşteri Adı/Adresi Customer Name/Adress	KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ - KERKEZLİK MEVKİİ ARPAKESMEZ KÖYÜ YOLU ÜZERİ - KİLİS
Barkod ve Numune Numarası Barcode and Sample Number	T1042/17-3122/17, N-3122/17
Numune Cinsi ve Kabı Type of Sample and Container	ATIK(Aritma Çamuru) - C
Numunenin Alın-Kabul Tarihi Sampling and Acceptance Date	28.07.2017 - 28.07.2017
Deneyin Yapıldığı Tarih Date of the Test	28.07.2017 - 09.08.2017
Numunenin Teslim Koşulları Delivery Conditions of the Sample	NUMUNE, EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI PERSONELİ TARAFINDAN TS EN ISO 5667-13, ÇAMUR NUMUNESİ ALMA KLAVUZU, GT - 05 NUMUNE ALMA TALİMATINA GÖRE ALINMIŞ OLUP; GT - 06 NUMUNELERİN MUHAFAZA VE LABORATUVARA TAŞINMA TALİMATINA GÖRE LABORATUVARIMIZA GETİRİLMİŞTİR.
Açıklamalar Remarks	Florür, Bakır, Su Muhtevası, LOİ (Kızdırma Kaybı), Mineral Yağ(C10-C40'a kadar), BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen), PCBs (7 Türdeş), Eluat pH Değeri, Toplam Organik Karbon, Toplam Çözünmüş Katı Madde, Çözünmüş Organik Karbon, Fenol İndeksi, Sülfat, Klorür, Çinko, Selenyum, Antimon, Kurşun, Nikel, Molibden, Civa, Toplam Krom, Kadmiyum, Baryum, Arsenik analiz talebi.
Raporun Sayfa Sayısı Number of pages of the Report	4 (EK: 2 Sayfa ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Lab. Analiz Sonuçları)
Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri (olması halinde) ve deney metodları bu sertifikanın tamamlayıcı kısmı olan takip eden sayfalarda verilmiştir. The testing and/or measurement results, the uncertainties (if applicable) with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report.	
Raporu Hazırlayan Prepared by	Onaylayan Subscriber
 Ozge CEMENCI Biyolog	 S. Ozhan GEDİK Çevre Mühendisi 09/10/2017
Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürlü raporlar geçersizdir. This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.	
F32	Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016 İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 1/2

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

Ekosistem
Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taah. Tic. Ltd. Şti.
Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA
Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27
Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com

Deney Raporu
Test Report

AB-0144-T

N-3122/17

09.10.2017

Proje Adı ve Rapor No (Project Name and Number): KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ 'NE AIT ARITMA ÇAMURU - DEKANTÖR ÇIKIŞI (Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik EK-2 - ANLIK) N-3122/17

Parametre Parameter	Birim Unit	Analiz Sonucu Test Result	İnert Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler	Tehlikesiz Atık Depolama Tesisleri Sınır Değer	Tehlikeli Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değer	Analiz Metodu Test Method
Civa	mg/l	<0,001	0,001	0,02	0,2	SM 3112 B
Bakır	mg/l	<0,1	0,2	5	10	SM 3111 B
Çinko	mg/l	1,08	0,4	5	20	SM 3111 B
Nikel	mg/l	0,008	0,04	1	4	SM 3113 B
Florür	mg/l	3,82	1	15	50	SM 4500 F- B, D
Sülfat	mg/l	121,9	100	2000	5000	SM 4500 SO4-2 E
Klorür	mg/l	122	80	1500	2500	SM 4500 Cl- B
Kurşun	mg/l	<0,002	0,05	1	5	SM 3113 B
Baryum	mg/l	<1	2	10	30	SM 3111 D
Antimon	mg/l	<0,002	0,006	0,07	0,5	SM 3113 B
Arsenik	mg/l	<0,002	0,05	0,2	2,5	SM 3114 C
Selenyum	mg/l	<0,005	0,01	0,05	0,7	SM 3114 C
Molibden	mg/l	<0,005	0,05	1	3	SM 3113 B
Kadmiyum	mg/l	0,0004	0,004	0,1	0,5	SM 3113 B
Toplam Krom	mg/l	0,007	0,05	1	7	SM 3113 B, SM 3030 K
Su Muhtevası	%	24,65	-	-	-	TS 9546 EN 12880
Fenol İndeksi	mg/l	<0,015	0,1	-	-	TS 6227 ISO 6439
PCBs (7 Türdeş)	mg/kg	<0,2	1	-	-	EPA 8082 A - EPA 3665 A - EPA 3540 C
Eluat pH Değeri	-	7,27	-	-	-	TS ISO 10390
LOI (Kızdırma Kaybı)	%	5,49	-	-	10	TS EN 12879
Toplam Organik Karbon**	%	<1,57	3	5	6	TS 12089 EN 13137
Çözünmüş Organik Karbon**	mg/l	15,27	50	80	100	SM 5310 B
Toplam Çözünmüş Katı Madde	mg/l	720	400	6000	10000	SM 2540 C
Mineral Yağı(C10-C40'a kadar)	mg/kg	194,55	500	-	-	TS EN 14039
BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen)	mg/kg	<0,3	6	-	-	EPA 5021 A - EPA 8015 D

Not: ** İşaretili Deneyler Akreditasyon Kapsamı Dahilinde Değildir; ** İşaretili parametreler ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Laboratuvarı Tarafından Analiz Edilmiştir.

"Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir." " The results belong to the tested sample". Gelen numuneler raporu çıktıktan sonra 15 iş günü muhafaza edilecektir.

Görüşler ve Yorumlar (İdes and Comment):

Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mührsüz raporlar geçersizdir.
This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.

F32

Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016

İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 2/2

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde, madencilik faaliyetlerinde dolayı ÇED Yönetmeliği gereğince hazırlanan ÇED Raporları / Proje Tanıtım Dosyaları ile birlikte istenmektedir. Bu kapsamda, madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılması ilişkin Yönetmelik gereğince işlemler yapılmakta olup, sahayı terk eden veya kapatma yapan madencilik faaliyeti müracaatı bulunmamaktadır.

2018 yılından bu yana; Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği “MADDE 9- (2) İşletmeci, doğaya yeniden kazandırma çalışmalarına ilişkin hazırlamış olduğu uygulama takvimine göre yapılan çalışmaları yıllık izleme raporları şeklinde ilgili il çevre ve orman müdürlüğüne Ocak ayı sonuna kadar sunar.” hükmü gereğince il müdürlüğümüze 4 adet beyanda bulunulmuştur.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler ile Oluşan Toprak Kirliliği

İlimiz bazında genel olarak suni gübre kullanılmakta, son zamanlarda hayvan gübre kullanımı da bulunmaktadır. Tarım ve Orman Müdürlüğü verileri tabloda belirtilmiştir.

Çizelge 29 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	1.331	28.145
Fosfor	419	
Potas	27	
TOPLAM	1.778	

Çizelge 30 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitki Böcek İlacı	8,5	55.000
Herbisitler	Yabancı Ot İlacı	15	
Fungisitler	Bitki Mantar İlacı	11,1	
Rodentisitler	Tarla Faresi İlacı	0,006	
Nematositler	-		
Akarisitler	-		
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-		
Diğer	-		
TOPLAM		34,606	

Çizelge 31 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
*				

*Veriler elde edilememiştir

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde merkez atıksu arıtma tesisi, 2013 yılının Temmuz ayı içinde çalışmaya başlamıştır. Proje değerleri esas alındığında, 23.535 m³/gün debi değeri mevcuttur. Deşarj noktası, İl Merkezinin Güneyinde yer alan İnanlı Deresi'dir. Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) İstasyonu kurulmuş olup Bakanlığımız Sürekli İzleme Sisteminde online izlenmektedir. Kilis Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinden belli aralıklarla alınan atıksu numuneleri yetkili laboratuvarlarda analiz edilmektedir.

Kilis il sınırları içerisinde 1 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde günlük ortalama 600 m³/gün atıksu oluşmakta olup atıksu arıtma tesisi henüz proje aşamasında olduğundan oluşan atıksular kanalizasyon hattı sonunda bulunan betonarme fosseptikte bekletilip, Kilis Belediyesi ile yapılan protokol gereği, Kilis Belediyesi tarafından vidanjör ile çekilerek, Kilis Belediyesi AAT verilmektedir.

İlimizde faaliyet gösteren tüm beton santrallerinde oluşan endüstriyel nitelikli atık sular deşarj edilmeyip çöktürme havuzunda dinlendirilip geri dönüşümlü olarak sistem içerisinde tekrar kullanılmaktadır.

İlimizde bulunan zeytinyağı fabrikaları, Ekim-Kasım-Aralık aylarını kapsayan üretim sezonunda zeytinyağı işletmelerinin sezona başlamadan önce lagün bakımlarını (çatlak onarımı, dip tortusu temizliği vb.) yapmaları, prina depolama alanının üstünün kapalı, tabanının geçirimsiz olması, kokuya karşı tedbirlerin alınması, pirinanın işleme tesislerine gönderilmesinin sağlanması gibi hususlar İl Müdürlüğümüzce resmi yazışma ve denetimlerle işletmecilere gerekli bilgilendirmeler yapılmaktadır.

İlimizde pirina işleme tesisi bulunmamaktadır. 27.05.2021 tarih ve 104 sayılı İl Mahalli Çevre Kurulunda; 3 fazlı sistemle çalışan Zeytinyağı Üretim Tesislerinin, Eylül 2022 üretim sezonuna kadar 2 fazlı üretim sistemine geçmesi yönünde karar alınmıştır.

Kaynaklar

- DSI
- Kilis Belediye Başkanlığı
- Kilis Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Kilis OSB Bölge Müdürlüğü
- Kilis Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

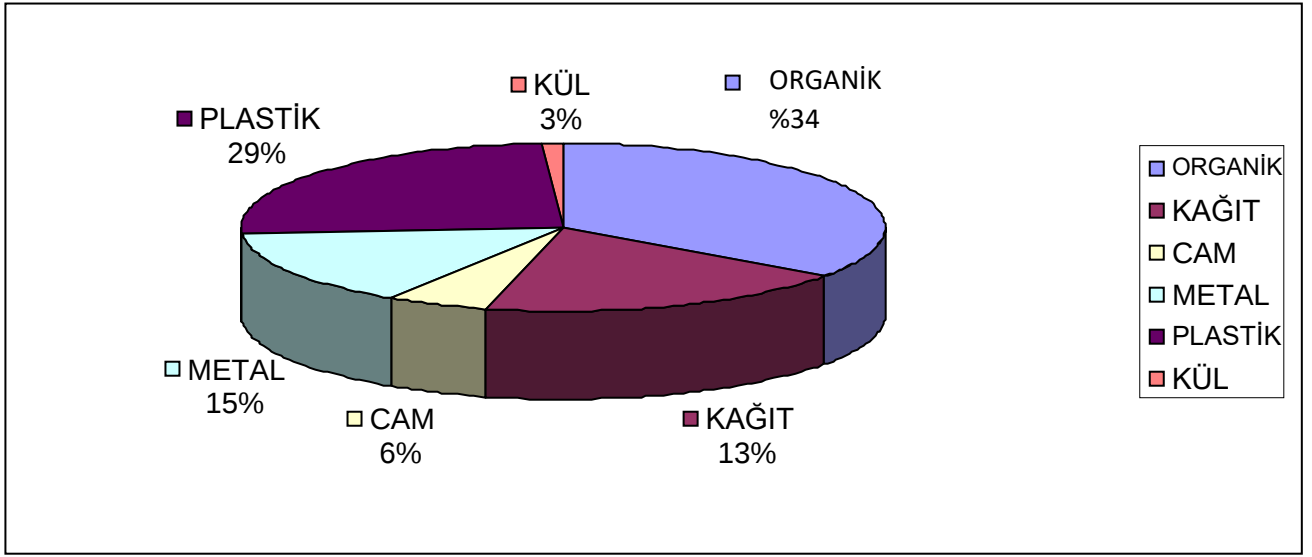
C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

İlde, üretilen belediye atık miktarı ve toplanan atık miktarı 73.000 ton/yıldır. İldeki katı atık düzenli depolama tesisi yeri Çukuroba Köyü Mevkiindedir.

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirlenmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Kilis ili için atık kompozisyonu yıllık ortalama yüzdesi aşağıdaki şekildedir.

Grafik 15 - 2024 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu
(Kilis Belediyesi, 2025)

İl sınırları içinde 2024 yılında toplam 73.000 ton/yıl evsel nitelikli atık toplanmış ve Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde depolanmıştır. Kilis Belediye sınırlarında 67.180 ton/yıl, Polateli İlçesinden 730 ton/yıl, Elbeyli İlçesinden 1.940 ton/yıl, Musabeyli İlçesinden 3.150 ton/yıl evsel nitelikli atık Düzenli depolama tesisine kabul edilmiştir.

Düzenli depolama tesisinde oluşan metan gazı biyometanizasyon ünitesinde elektrik enerjisi üretilmektedir.

Çizelge 32 - 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Kilis Belediyesi ve Kilis İli Katı Atık Birliği 2025)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
					Yaz			Kış	Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi
Kilis Belediyesi	Kilis İli Belediyeleri Katı Atık Birliği		133.225	184	3	OS	Düzenli depolama			Metan gazından elektrik üretimi		
Musabeyli Belediyesi			12.612	8,6		B						
Polateli Belediyesi			5.072	2		B						
Elbeyli Belediyesi			5.830	5,3		B						
İl Geneli			156.739	200								

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları

Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında Kilis Belediyesi tarafından döküm alanı belirlenmiş olup, bu alanda bertarafı sağlanmaktadır. Bu alan dışına herhangi bir hafriyat toprağı veya yıkıntı atığı bırakılmasına izin verilmemektedir. Aksi davranış durumunda Zabıta Müdürlüğü gereğince gerekli işlem Belediyesince tesis edilmektedir.

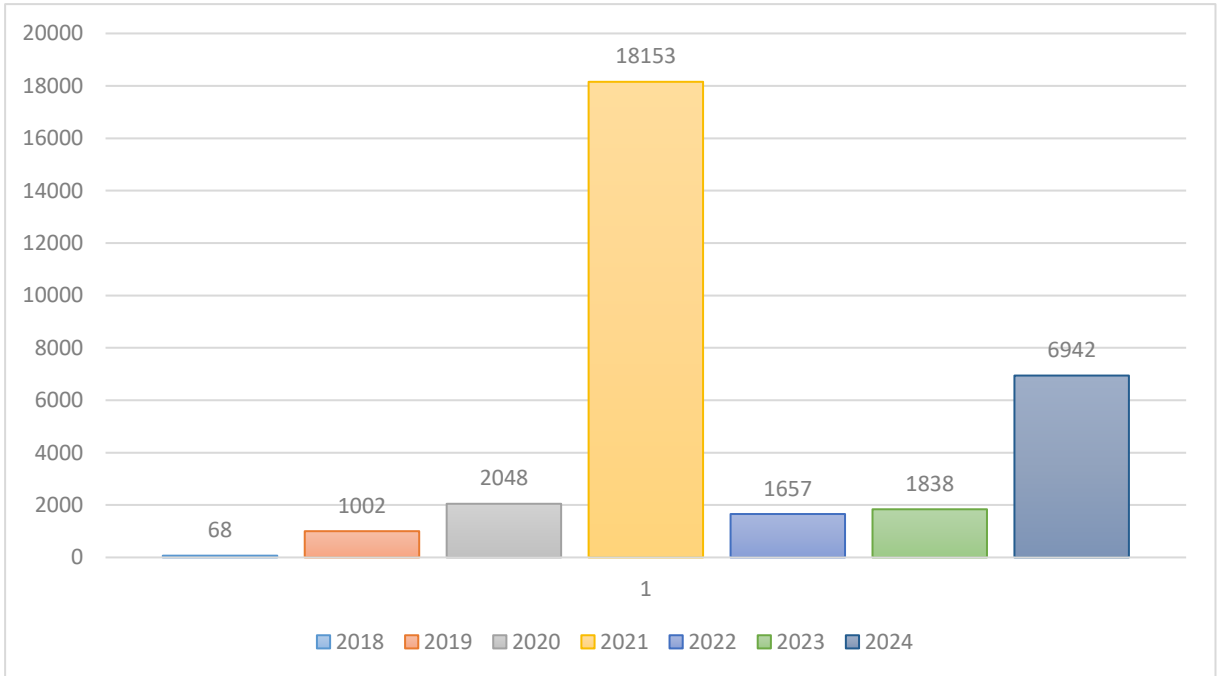
Çizelge 33 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Kilis Belediyesi, 2025)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m³/yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m³/yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
Kilis Belediyesi	650	285						
İl Geneli (Toplam)	650	285						

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

2024 yılında Sıfır Atık kapsamında KİLİS il genelinde 6.942 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 16 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(<https://sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr/2025>)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 34 – 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/Mobil Atık Getirme Merkezleri
(<https://sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr/2025>)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Üniversite	1	-	
Atık Getirme Merkezi	KİLİS Belediye	1	1.000	1-17 ARASI 09,15,16,20
Mobil Atık Getirme Merkezi	KİLİS Belediye	8	21	1-17 ARASI 09,15,16,20

C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

KİLİS ili itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı çizelge C.35’de verilmiştir. 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı çizelge C.36’da gösterilmiştir. Yıllar bazında karşılaştırma grafiği (Grafik C.18) oluşturulmalıdır.

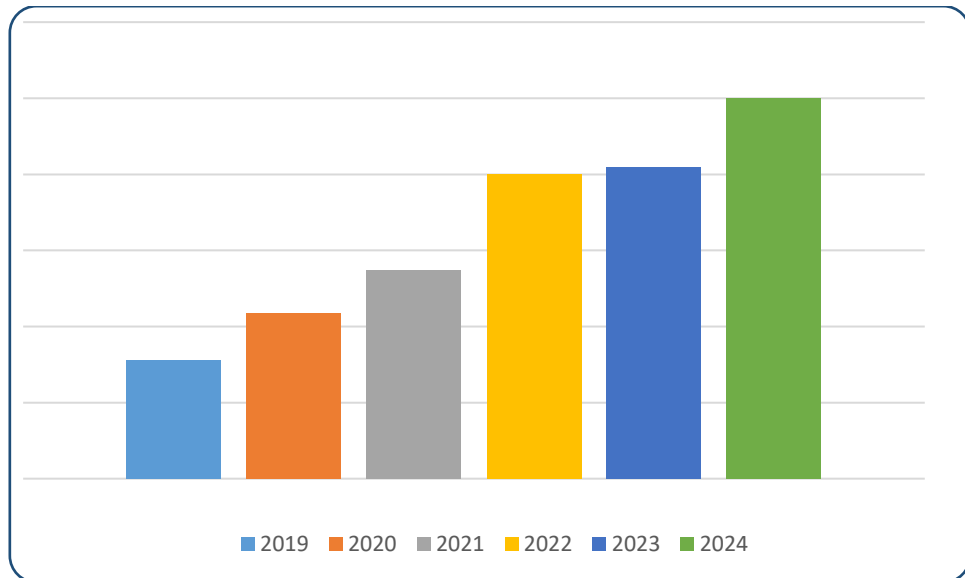
Çizelge 35 – 2024 yılı KİLİS ili itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı

(<https://sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr/2024>)

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)	-	-
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)	-	-
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri	1	1
Belediye Birlikleri	-	-
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler	-	-
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı	-	-

Çizelge 36 – 2024 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı
(sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr, 2025)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	18
Ahşveriş Merkezleri	-
Belediyeler	1
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	2
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	5
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	92
Havalimanları	-
İl Özel İdareleri	-
İş merkezi ve Ticari Plazalar	-
Kamu Kurum ve Kuruluşları	28
Konaklama İşletmeleri	-
Limanlar	-
Organize Sanayi Bölgeleri	-
Sağlık Kuruluşları	11
Tren ve Otobüs Terminalleri	-
Zincir Marketler	70
Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri	-
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	-
Kafeterya ve Restoranlar	-
Kargo Şirketleri	3
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	-

Grafik 17 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı
(sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr, 2025)

C.4. Ambalaj Atıkları

İlimizde 3 adet ambalaj üreticisi, 70 adet ambalajlı ürünü piyasaya süren firma, 2 adet toplama ayırma tesisi, 6 adet geri kazanım tesisi bulunmaktadır. İlin 2022 yılı içerisinde elde ettiği ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçlarına göre çizelge C.37 oluşturulmuştur.

Çizelge 37 - 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*

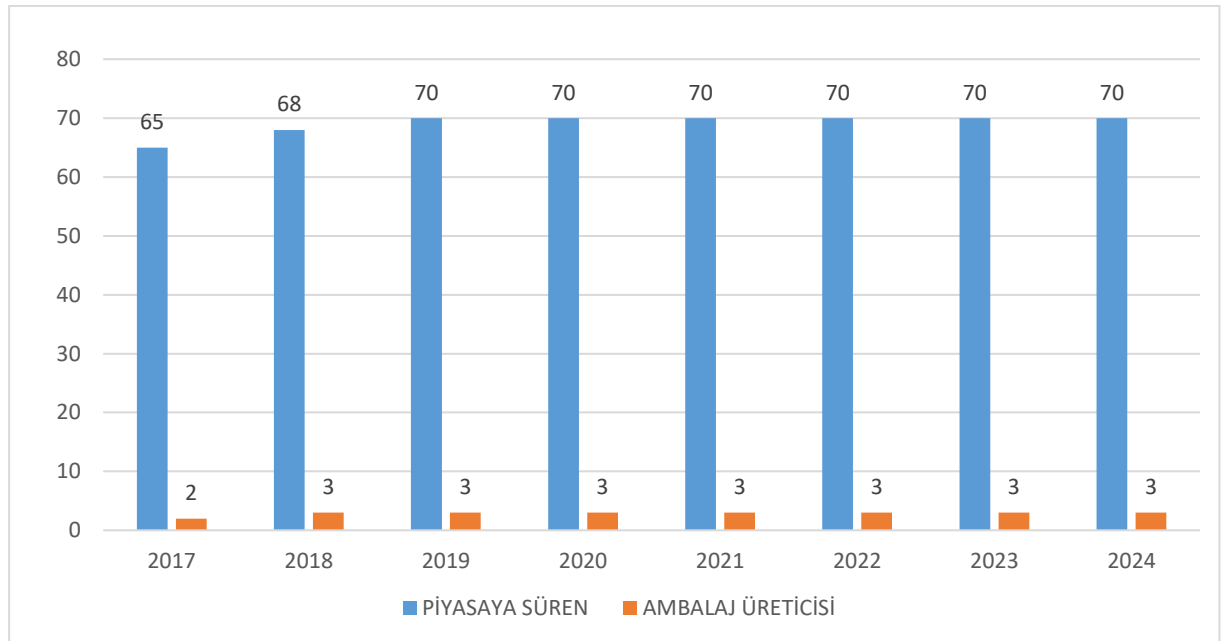
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı (kg)
Kağıt ve karton ambalaj	211.849
Plastik ambalaj	47.046
Ahşap ambalaj	329.810
Karışık ambalaj	15.054
Tekstil ambalaj	17
Toplam	603.776

Çizelge 38 - 2024 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	70
Ambalaj Üreticisi Sayısı	3
Tedarikçi Sayısı	-

Grafik 18 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Çizelge 39 - 2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

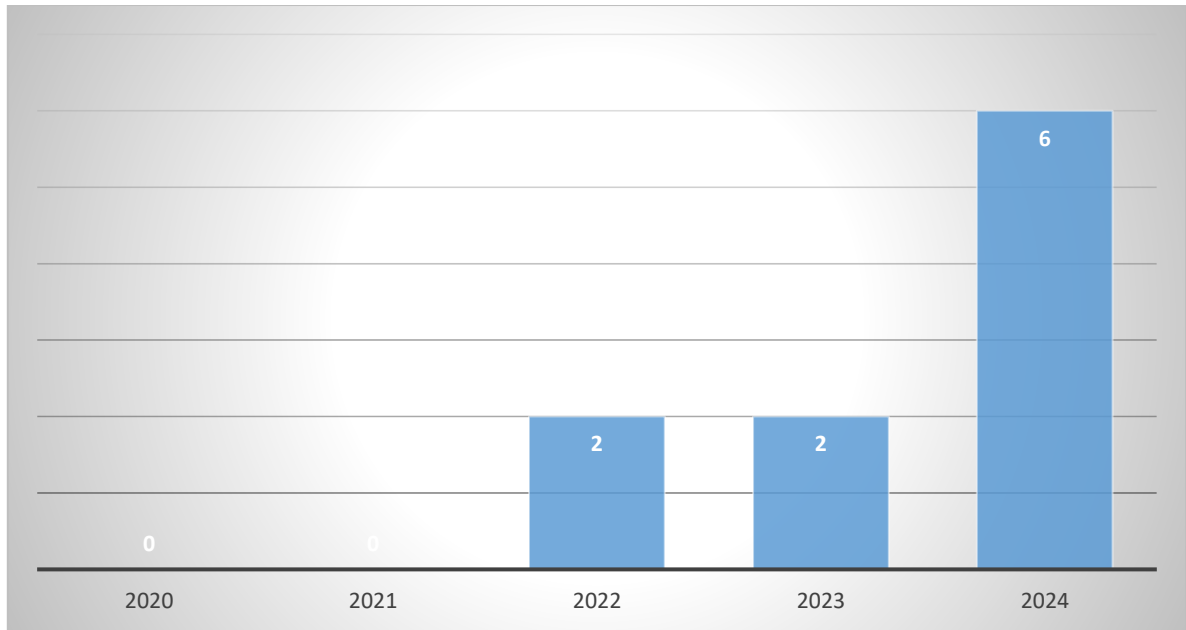
(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
2	-	1	1

Çizelge 40 - 2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
6	6	0	1	0	1	0	2

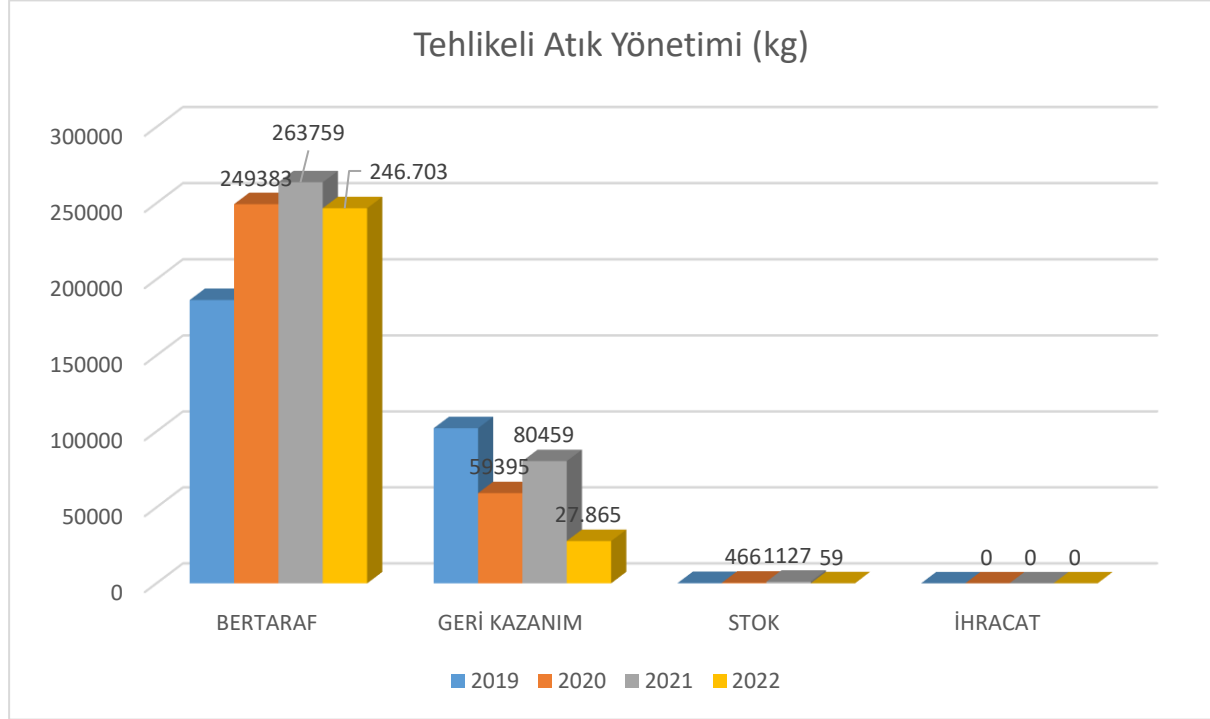

Grafik 19 –2024 Yılı bazında Kilis ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

C.5. Tehlikeli Atıklar

İldeki Atık Yönetim Uygulaması sistemine kayıtlı tesislerden elde edilen veriler doğrultusunda tehlikeli atık yönetimi çeşitleri ve yıllar bazında tehlikeli atık miktarları Grafik C.20'ye yansıtılmıştır.

Grafik 20 – 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Kilis ilinde 2022 yılı içerisinde atık işleme yöntemine göre bertaraf edilen veya geri kazanılan tehlikeli atık miktarları çizelge C.41’de yer almaktadır.

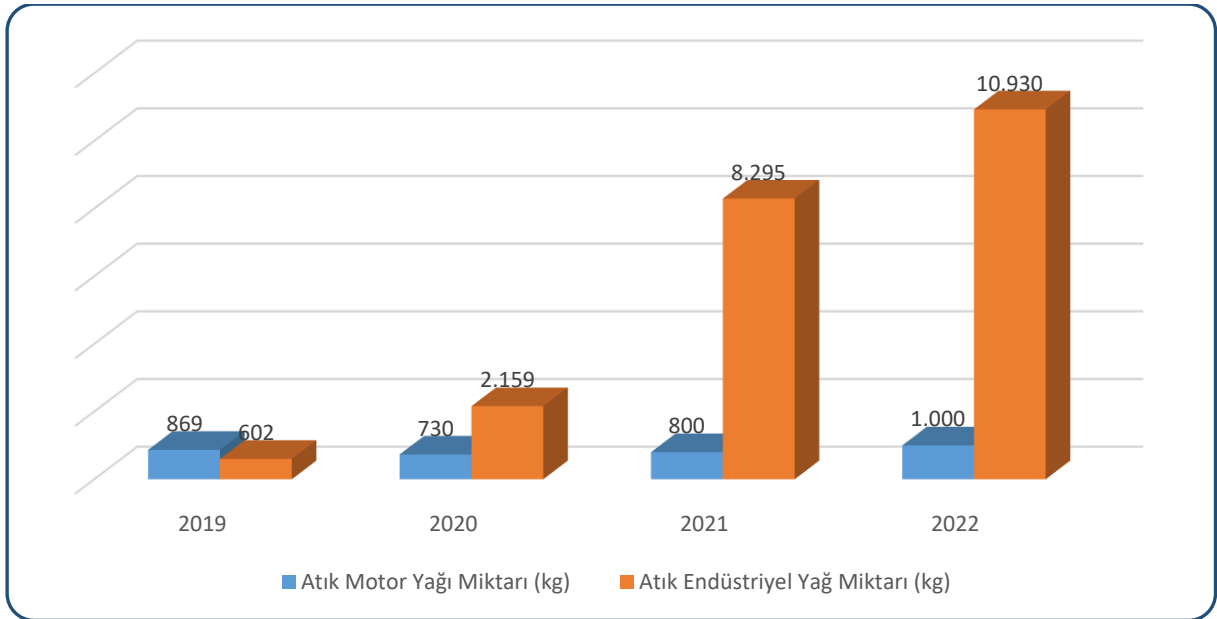
Çizelge 41 - 2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	27.865
Bertaraf (D)	246.703

C.6. Atık Yağlar

Yıllar itibariyle Kilis ilinde atık yağ beyan miktarları Grafik C.21’e yansıtılmıştır. 2022 yılı için yöntem bazında atık madeni yağ beyan miktarları Çizelge C.42’de yer almaktadır. Kilis ilinde MOYDEN Belgesine sahip 8 adet işletme mevcuttur.

Grafik 21 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 42 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
11.930	-	-	-

[&] Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarı Çizelge C.43'te yer almaktadır.

Çizelge 43 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
95.015	950	9.010	-	42	20.910	2.960

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge 44 – 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
0	2.145	-	0

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 45 – 2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

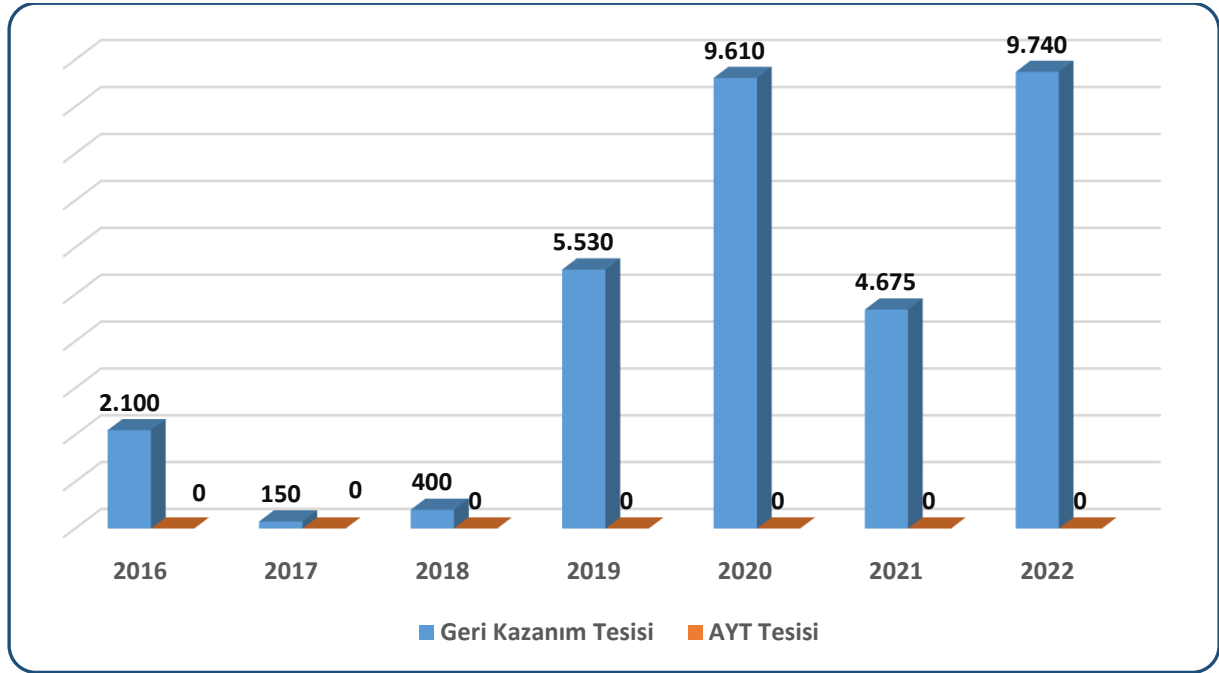
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (kg)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (kg)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (kg)
-	-	-	11.310	-	3.900

Çizelge 46 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Geri Kazanım Tesisi	2.100	150	400	5.530	9.610	4.675	9.740
AYT Tesisi	-	-	-	-	-	-	-

Grafik 22 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)

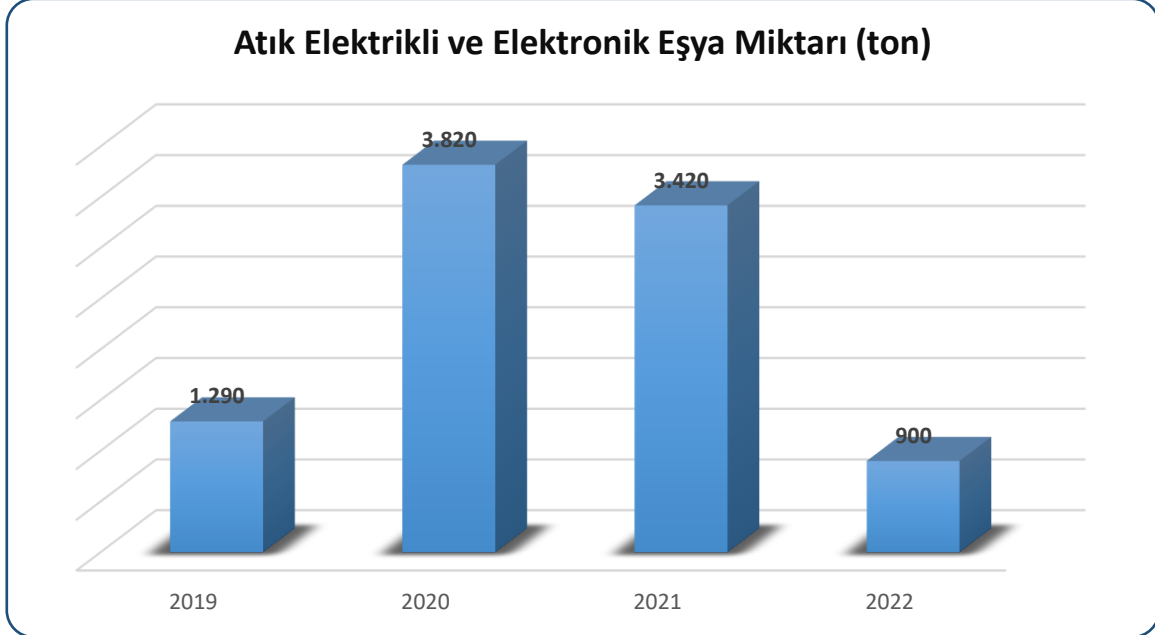
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

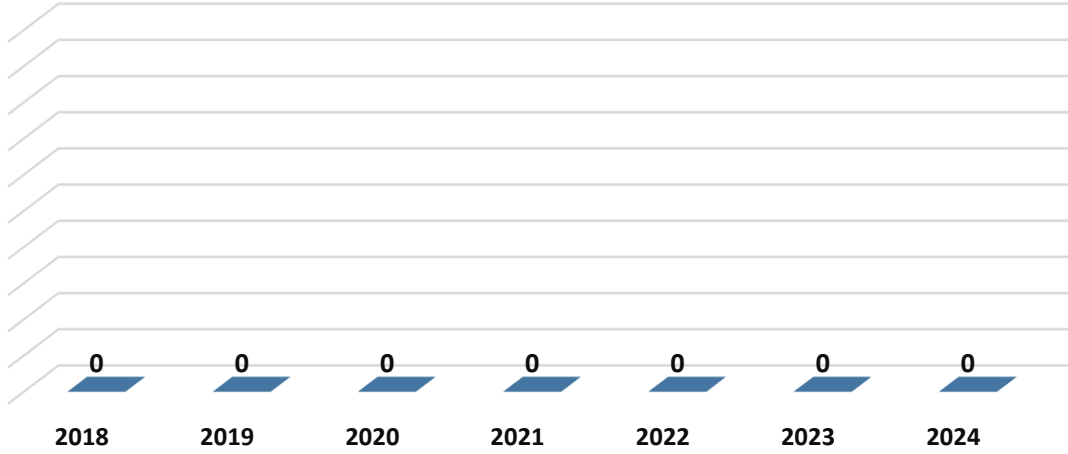
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’ında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’ında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 23 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (kg)
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

AEEE İşleyen Tesis Sayısı

Grafik 24 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 47 – 2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Aktarma Merkezleri Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (kg)
-	-	-	-	-

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Kilis ilinde 2024 yılı içerisinde ömrünü tamamlamış araç oluşumu, işlemesi ve geçici depolanması söz konusu olmamıştır.

Çizelge 48 – İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

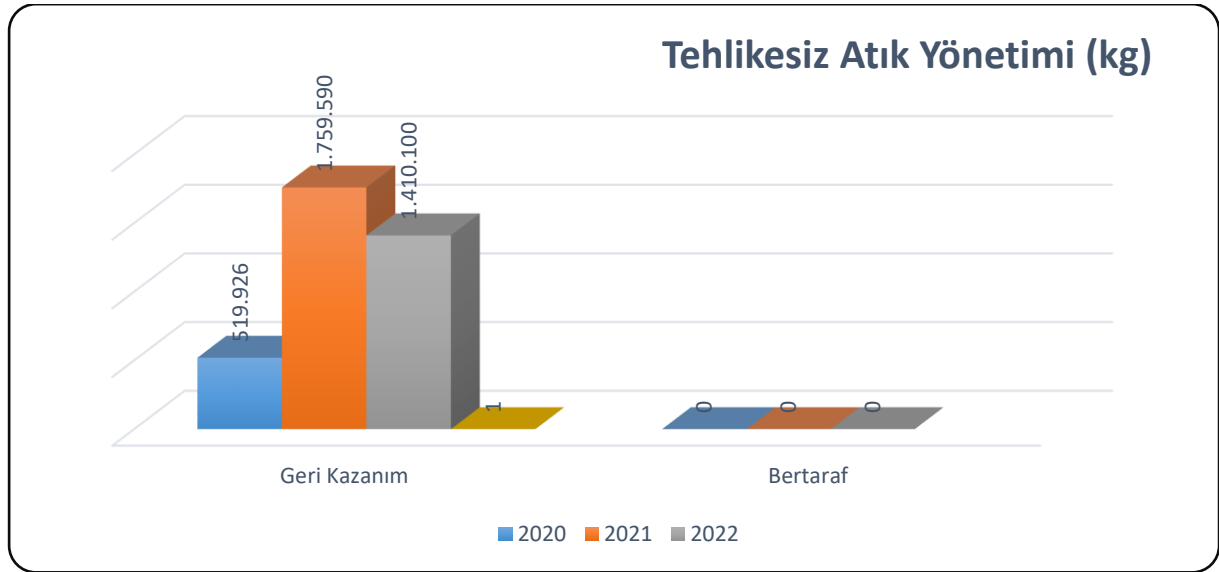
ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı

Çizelge 49– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)

(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, 2025)

2021	2022	2023	2024
-	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Grafik 25 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi

Çizelge 50 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	1.410.100
Bertaraf (D)	0

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 02/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Atık Yönetimi Yönetmeliği”nin Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

Kilis ilinde demir çelik sektörü mevcut değildir dolayısıyla cüruf atığı oluşmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

Kilis ilinde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır dolayısıyla atık kül oluşumu söz konusu değildir.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde faaliyet gösteren atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurlarının geçici depolama alanlarında biriktirilmesi ve akabinde lisanslı işletmelere gönderilmesi sağlanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge 51 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon / Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	ton/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
	X		-	-	248.489		X		VERTİSA	KİLİS

Çizelge 52 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı

(<https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	137.245	160.123	170.183	188.592	187.228	250.329	264.343	248.489

C.14. Maden Atıkları

Kilis ili özelinde maden zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır dolayısıyla bu prosesten kaynaklı atık oluşumu da söz konusu değildir.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge 53 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı

(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	1
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	
Atık Yakma ve Beraber Yakma	
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Tesisleri	

Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	6
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Yeniden Kullanıma Hazırlama Tesisi	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Transfer Noktaları	
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Transfer Noktaları	
PCB Arındırma Tesisleri	
Toplama Ayırma Tesisi	
1. Tip Toplama Ayırma Tesisi	
2. Tip Toplama Ayırma Tesisi	
3. Tip Toplama Ayırma Tesisi	1

Kaynaklar

- Kilis Belediye Başkanlığı
- Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- <https://motatkds.cevre.gov.tr/>, 2025
- sifiratikbilgisistemi.csb.gov.tr, 2025
- <https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

İlimizde faaliyet gösteren tesislerin BEKRA sistemi üzerinden beyan yapmaları sağlanmaktadır. BEKRA sisteminden elde edilen verilere göre ilimizde alt ve üst seviyeli kuruluş bulunmamaktadır.

Çizelge 54 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(BEKRA Bildirim Sistemi, 2025)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
TOPLAM	0

2024 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.54’de yer almaktadır.

Çizelge 55 – 2024 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
Kapsam Dışı	25
TOPLAM	0

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında, ilimizde faaliyet gösteren tesislerin BEKRA bildirim sistemine kayıt olması ve beyanlarını yapmaları sağlanmaktadır.

Kaynaklar

- BEKRA Bildirim Sistemi
- <https://edenetim.cevre.gov.tr/>

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 56 - 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	31	140,375	-

(Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

D.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2024 yılı içerisinde katı yakıt satışı yapılan işletmeler kapsamında 31 adet PGD denetimi yapılmış olup toplamda 140,375 ton ürün denetlenmiştir. PGD envanter tabloları üçer aylık periyotlarla bakanlığımıza iletilmektedir.

Kaynaklar

- Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en kurak ve yaz aylarında en sıcak bölgesidir. Bu yönüyle kısmen Doğu ve İç Anadolu'ya benzemektedir. Bununla beraber iklim, toprak ve vejetasyon yönünden, Anadolu'nun kurak, yarı kurak bölgelerinden önemli ölçüde farklıdır.

Ova yüzeylerinde sıcak iklim şartları altında oksidasyonun şiddetli olmasından ötürü topraklar kırmızı renkli olup kurak bölge toprakları (aridisol) grubuna girer. Yağış yetersizliğinden dolayı topraktaki kireç miktarı yüksektir.

Bölgenin alçak kısımlarında kurakçıl ve zayıf otsu türler bulunur. Batıda Kahramanmaraş-Gaziantep hattı, doğuda Siirt arasındaki yayın güneyi, vejetasyon sahasıdır. Bilhassa güneye doğru çölümsü step manzarası görülür.

Kilis İlinde bulunan endemik bitkiler şunlardır:

Araceae

Arum L.

Arum detruncatum C.A.MEYER var. CAUDATUM (ENGLER) K.ALPINAR ET

R.MILL

Asteraceae

Anthemis L.

Anthemis pauciloba BOISS. var. MICROSTEPHANA (EIG) GRIERSON

Brassicaceae

Hesperis L.

Hesperis aintabika POST

Dipsacaceae

Scabiosa L.

Scabiosa kurdica POST

Fabaceae

Astragalus L.

Astragalus aintabicus BOISS.

Astragalus dipodurus BENGE

Dorycnium MILLER

Dorycnium Pentaphyllum SCOP.subsp.HAUSSKNECHTII (BOISS) GAMS Liliaceae

Fritillaria L.

Fritillaria viridiflora POST

E.2. Fauna

Günümüzde yaban hayvanları yaşama ortamları insan etkileri nedeniyle gitgide daralmakta, gün geçtikçe sınırlanmaktadır. Özellikle yerel memeli türler ile diğer fauna elemanları daha uygun yaşama ortamlarına çekilmektedirler.

Çizelge 57 – Kilis İli Faunası

<u>AMFİBİLER</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Bufonidae		
Bufo viridis	Kara Kurbağası	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>SÜRÜNGENLER</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Testudinidae		
Tesdudo graeca terrestris	Tosbağa	Yaygın, tehlikede olmayan
Gekkonidae		
Cyrtodactylus scaber	Arap keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Agamidae		
Agama rudrata	Bozkır keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Scincidae		
Eumeces schnederi	Sarı kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Mabuya vittata	Şeritli kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Lacertidae		
Lacerta cappadocica urmiana	Kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Ophisops elegans	Toros kertenkelesi	Yaygın, tehlikede olmayan
Typhlopidae		
Typhlops vermicularis	Köryılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Leptotyphlopidae		
Leptotyphlops marcorhyncus	İpliksi yılan	Nadir
Colubridae		
Coluber jugularis	Karayılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Colubar ravergeri	Kocabaş yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Eirenis coronella	Halkalı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Malpolon monspessulans insgnia	Çukurbaşı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Rhynchoncalamus melanocephalus	Toprak yılanı	Yaygın, tehlikede olmayan
Spalerosophis diadema cliffordii	Urfa yılanı	Nadir
Viperidae		
Vipera lebetina	Koca engerek	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>MEMELİLER</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Soricidae		
Crocidura leucodon	Tarla sivri faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Erinaceidae		

Erinaceus concolor	*Kirpi	Yaygın, tehlikede olmayan
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kirpi	Nadir
Leporidae		
Lepus europaeus	**Yabani tavşan	Yaygın, tehlikede olmayan
Cricetidae		
Mecocricetus auratus	Avurtlak	Yaygın, tehlikede olmayan
Vespertilionidae		
Pipistrellus kuhli	*Beyaz yakalı yarası	Zarar görebilir
Pipistrellus pipistrellus	*Cüce yarası	Zarar görebilir
Gerbillidae		
Meriones vinogradovi	Küçük çölsıçanı	Nadir
Meriones crassus	Çölsıçanı	Nadir
Spalacidae		
Spalax ehrenbergi	Körfare	Yaygın, tehlikede olmayan
Muridae		
Apedemus mystacinus	Kayalık faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Canidae		
Vulpes vulpes	**Kızıl tilki	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>KUSLAR</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Ciconiidae		
Ciconia ciconia	*Ak leylek	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Accipitridae		
Accipiter nisus	*Atmaca	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Phasianidae		
Alectoris chukar	**Kırmızı keklik	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Coturnix coturnix	**Bıldırcın	
Columbidae		
Streptopelia decaocta	*Kumru	
Columba livia	**Kaya güvercini	
Caprimulgidae		
Apus apus	*Ebabil	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Meropidae		
Merops apiaster	*Arıkuşu	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Alaudidae		
Galerida cristata	*Tepeli toygaz	
Melanocorypha calandra	*Tarlakuşu	
Fringillidae		
Carduelis carduelis	*Saka	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Corvidae		
Corvus corax	***Leş kargası	
Pica pica	***Saksağan	
Hirundinidae		
Hirundo rustica	*Kırlangıç	
Motacillidae		
Motacilla alba	*Kuyruk sallayan	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır

Muscicapidae		
Muscicapa striata	*Sinekkapan	
Passeridae		
Passer domesticus	*Serçe	
Sturnidae		
Sturnus vulgaris	*Sığırcık	
Turdidae		
Turdus merula	**Karatavuk	

Yanlarında (*) ile gösterilen türler belli zamanlarda avlanılmasına izin verilen türlerdir. Yanlarında (**) ile gösterilen türler Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünün 2003-2004 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu kararı ile koruma altına alınmıştır. Yanlarında (***) ile gösterilen türler her vakit avlanabilen türlerdir.

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

Kilis İlinde orman varlığı, Kilis Orman İşletme Müdürlüğünden alınan veriye göre tabloda verilmiştir.

Çizelge 58 – Kilis İli Orman Alanı Bilgisi

(Kilis Orman İşletme Müdürlüğü, 2025)

Kilis İli Toplam Orman Alanı	27.074,00	ha	
Kilis İli Boşluklu Orman Alanı	12.398,00	ha	
Kilis İli Verimli Orman Alanı	14.676,00	ha	

Ormanlık alanların yıllar bazında değişimi aşağıda tabloda verilmiştir.

Çizelge 59 – Kilis Ormanlık Alanların Yıllar Bazında Değişimi

(Kilis Orman İşletme Müdürlüğü, 2025)

YILLAR	2016	2018	2020	2021	2022	2023	2024
Artış miktarı (Ha)	36,3	230,27	168,6	27,5	108	260	608,82

E.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

E.3.3. Tabiat Parkları

İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

E.4. Çayır ve Mera

Ekstantif karakterde mera hayvancılığının sürdürüldüğü ilimizde mera alanları, tarım arazisi oluşturmak amacı ile yıllardır sürekli olarak daraltılmıştır. Eğimlerin kısa mesafede sıkça değiştiği, engebeli bir topografyaya sahip olan ve geniş sahaların genç bazalt akıntıları tarafından işgal edildiği sahada, tarım arazilerinin toplam alanının % 60'a yakın bir kısmını oluşturması, çok eğimli ve taşlık-kayalık sahaların dahi tarım alanı haline dönüştürüldüklerine işaret etmektedir. Toprak örtüsünün bulunduğu hemen her saha, ya tarım arazisidir yâda tarım yapılamayacak kadar, eğimli veya taşlık-kayalıktır. Ayrıca en yüksek kısımları bile 1.250 m. nin altında bulunan sahada, yaylacılık şeklinde kullanıma olanak verebilecek yüksek kısımlarda mevcut değildir. Böylece yörede verimli mera arazisi bulunmayıp, ormanlık-fundalık kısımlar, çok eğimli, sık bir toprak örtüsüne sahip alanlar taşlık-kayalık bazalt platosu yüzeyleri ile hasat sonrası tahıl ve baklagil arazileri verimsiz otlak alanları olarak kullanılmakta ve iklimin kurak oluşu nedeniyle bu otlaklardan yılın ancak birkaç ayında yararlanılabilmektedir.

İlimiz toplam mera alanı 9.956 hektardır. İlimizde bulunan meralar genel olarak zayıf-orta vasıflı meralardır. İlçeler bazında mera alanları aşağıya çıkarılmıştır.

Çizelge 60 – Kilis İli Yıllar Bazında Mera Alanları

(Kilis Orman İşletme Müdürlüğü, 2025)

	2020 (ha)	2021 (ha)	2022 (ha)	2023 (ha)	2024 (ha)
Merkez	3.453	3.453	3.453	3.453	4.277
Elbeyli	569	569	569	569	569
Musabeyli	1.991	1.991	1.991	1.991	2.001
Polateli	2.707	2.707	2.707	2.707	3.109
TOPLAM	8.720	8.720	8.720	8.720	9.956

İlimizde 9.956 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Arazinin tümü hayvan otlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

E.5. Sulak Alanlar

İlde Tarım ve Orman Bakanlığı Kilis Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü sorumluluk alanı içerisinde sulak alan bulunmamaktadır.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

İl sınırları içerisinde Tabiat Anıtı bulunmamaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Kilis İlinde bulunan anıt ağaç listesi aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 61 – Kilis İli Anıt Ağaç Listesi
(<https://www.anitagaclar.gov.tr/>)

	<i>Türkçe Adı: Doğu Çınarı</i>
	<i>Latince Adı: Platanus orientalis</i>
	<i>Ağaç Yaşı: 105 yıl</i>
	<i>Boy: 87 m</i>
	<i>Kilis Merkez</i>

Türkçe Adı: Doğu Çınarı

Latince Adı: Platanus orientalis

Ağaç Yaşı: 283 yıl

Boy: 176 m

Kilis Merkez

Türkçe Adı: Doğu Çınarı

Latince Adı: Platanus orientalis

Ağaç Yaşı: 104 yıl

Boy: 17 m

Kilis Merkez

Türkçe Adı: Doğu Çınarı

Latince Adı: Platanus orientalis

Ağaç Yaşı: 297 yıl

Boy: 185 m

Kilis Polateli

Türkçe Adı: Doğu Çınarı

Latince Adı: Platanus orientalis

Ağaç Yaşı: 296 yıl

Boy: 24 m

Kilis Polateli

Türkçe Adı: Kızılçam

Latince Adı: Pinus Brutia

Ağaç Yaşı: 384 yıl

Boy: 13 m

Kilis Polateli

Türkçe Adı: Kızılçam

Latince Adı: Pinus Brutia

Ağaç Yaşı: 384 yıl

Boy: 142 m

Kilis Polateli

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İl sınırları içerisinde özel çevre koruma bölgesi bulunmamaktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

İl sınırları içerisinde doğal sit alanları bulunmamaktadır.

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğal koruma ve biyolojik çeşitlilik kapsamında il genelinde yapılan tüm faaliyetlerin yasal izin ve kanunlar çerçevesinde yapılması sağlanmakta, gerekli izinleri alamayan faaliyetlere izin verilmemektedir.

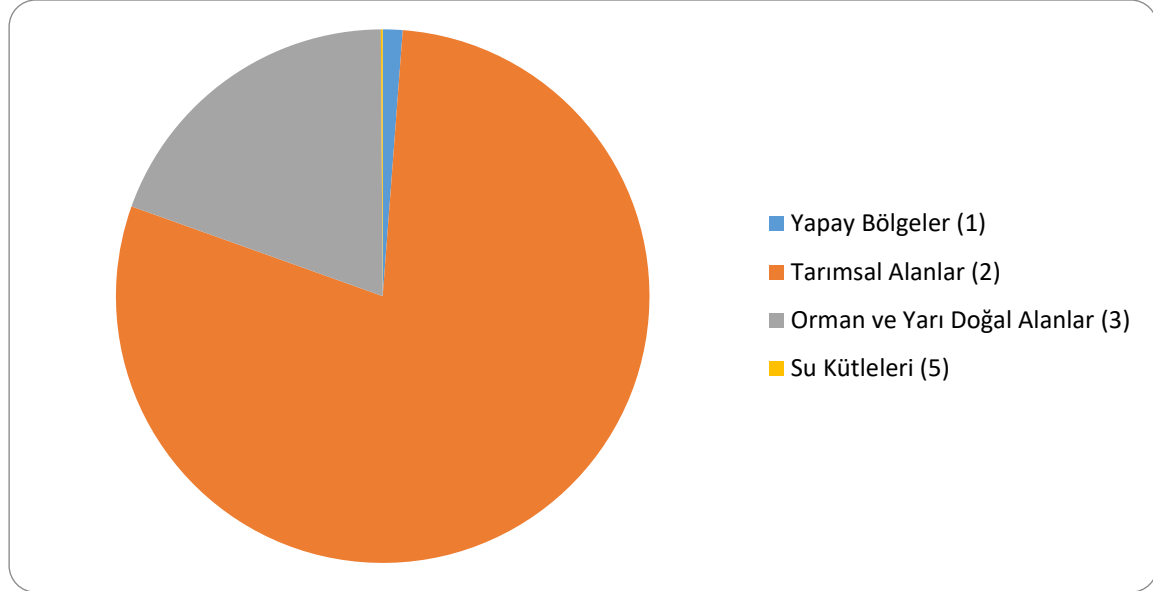
Kaynaklar

- Kilis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- Kilis Orman İşletme Müdürlüğü
- <https://www.anitagaclar.gov.tr/>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
- <https://ockb.csb.gov.tr/>

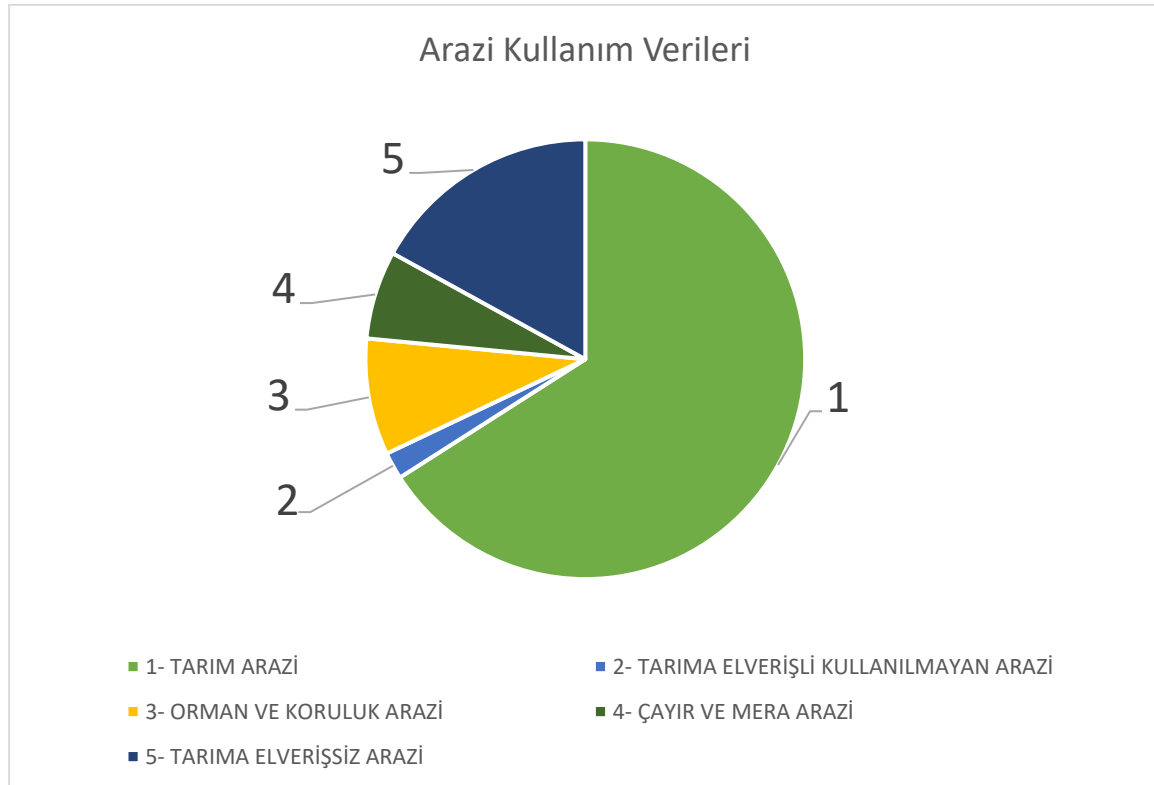
F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

Kilis ili arazi varlığının durumu aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 26 – Kilis İli 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/> 2025)

Grafik 27 – Kilis ilinde 2024 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Kilis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

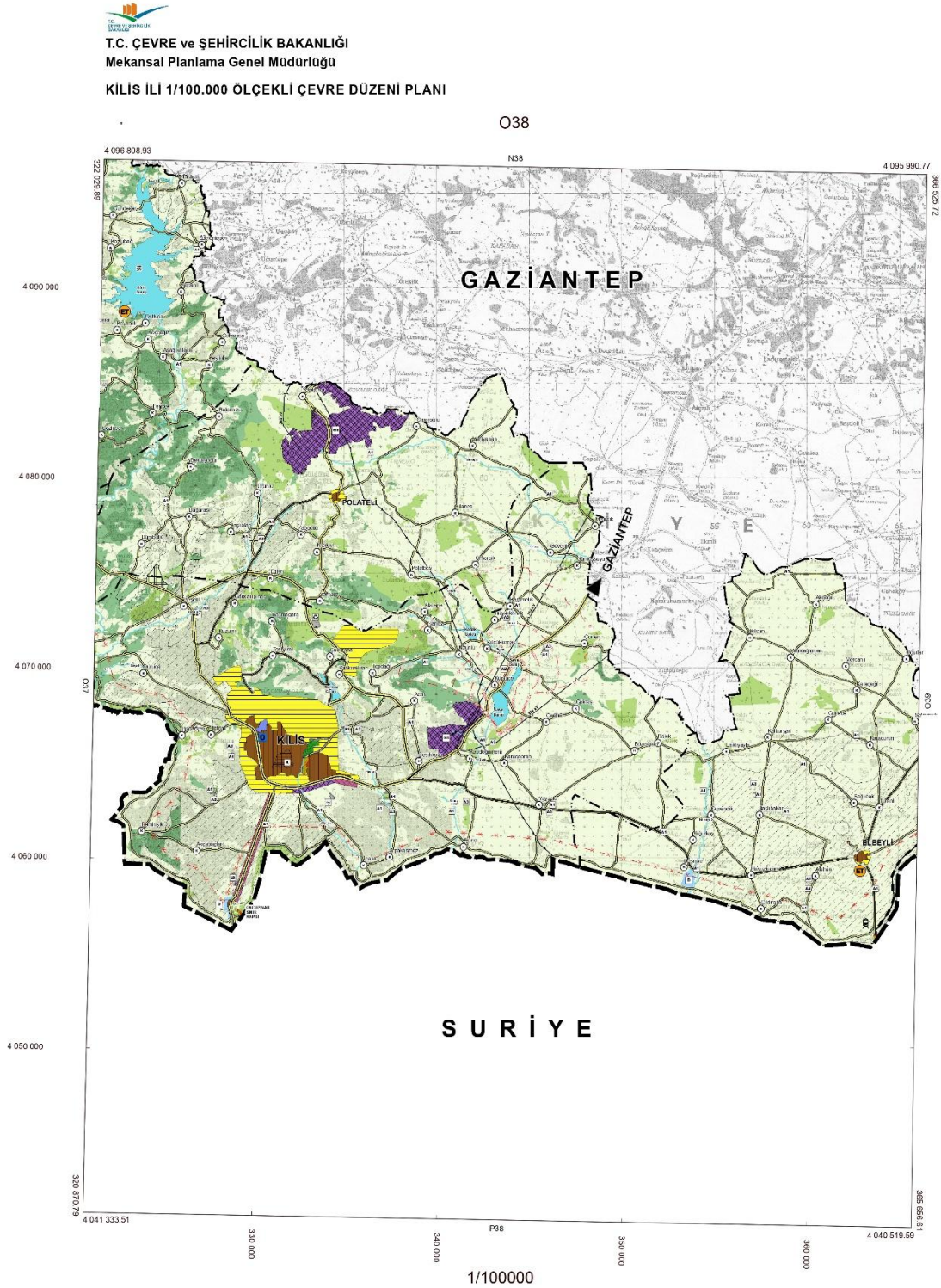
Çizelge 62 – Kilis ilinde arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/, 2025)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1138,57	0,81	838,01	0,6	1278,25	0,91	1421,51	1,01	1689,06	1,2
2) Tarımsal Alanlar	125032,93	88,8	125891,01	89,41	112833,42	80,13	111796,78	79,4	111606,98	79,26
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	14637,47	10,4	13942,48	9,9	26528,12	18,84	27435,66	19,48	27357,9	19,43
4) Sulak Alanlar	0,00	0,00	137,46	0,1	169,26	0,12	155,13	0,11	155,13	0,11
5) Su Yapıları										
TOPLAM										

F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

Harita 6 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı
(Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca "Kilis İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı" (N37, N38, O37, O38, O39 Plan Paftaları, Lejant, Plan Hükümleri, Plan Açıklama Raporu) 15.09.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde bulunan arazinin %69'u tarıma elverişli arazi olup, bu arazilerde tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Kaynaklar

- Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
- Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
- Kilis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

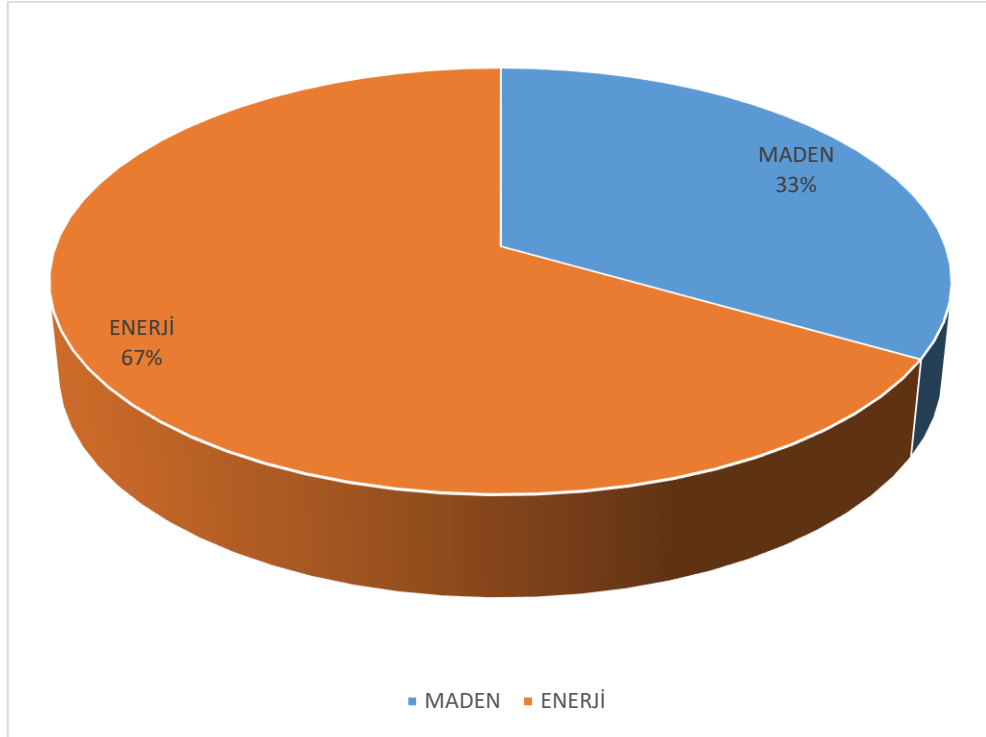
G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 63 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*

(<https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

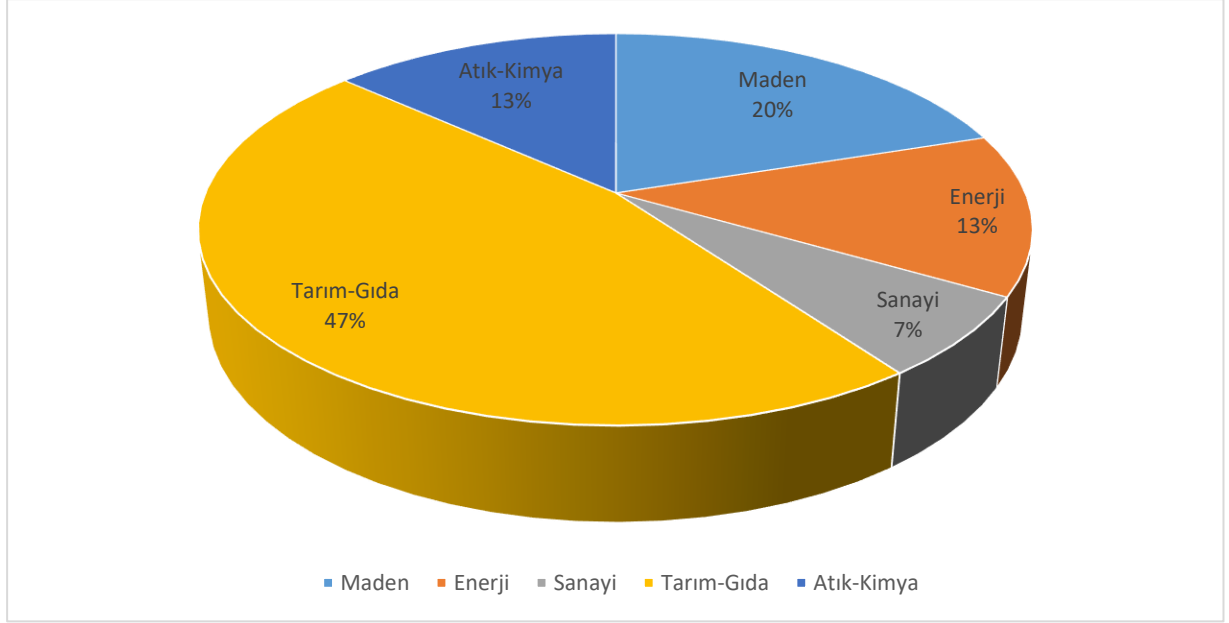
Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	2	1	7	2	0	0	15
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	1	2	0	0	0	0	0	3
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0
İade/İptal	0	0	0	0	0	0	0	0

* ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin bir kısmı birden fazla ili kapsadığı durumlarda her il ayrı ayrı bildirimde bulunduğu ÇED karar sayılarında mükerrerlikler oluşmaktadır. Bilindiği üzere ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin ÇED sürecinin yürütülmesinde Bakanlığımızca ÇED sürecini yürütecek koordinatör il e-ÇED sisteminden ilgili Daire Başkanlığınca belirlendiğinden koordinatör il olarak belirlenen ilin ÇED kararını tabloya işlemesi gerekmektedir.

Grafik 28 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(<https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Grafik 29 – 2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(<https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 64 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(<https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
13	99	105	120	31	25	20	413

Çizelge 65 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(<https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

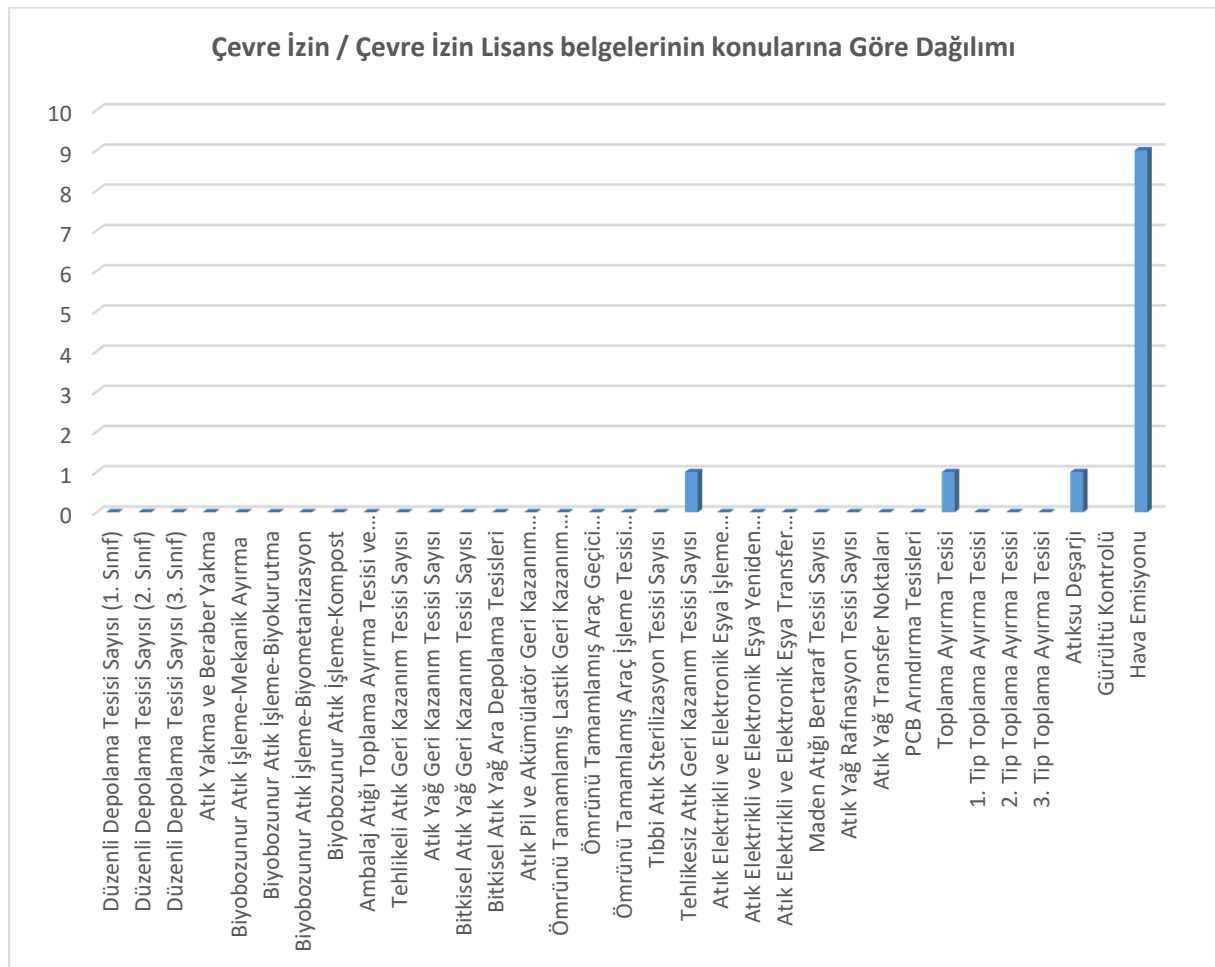
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
4	1	1	4	0	0	0	10

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 66 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları

(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	-	14	14
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	-	10	10
TOPLAM	-	24	24

Grafik 30 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı

(<https://eizin.cevre.gov.tr/>, 2025)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılında ÇED kapsamında 17 adet başvuru yapılmıştır. 2024 yılı içerisinde toplamda 18 adet başvuru sonuçlandırılmıştır. Nihailenen 18 dosyanın 15 tanesi Ek-2 kapsamında, 3 tanesi Ek-1 kapsamında yer almaktadır.

10 adet Çevre İzin ve Lisans kapsamında yapılan başvurular değerlendirilmiştir. Başvurusu uygun bulunan 7 faaliyete yasal çerçevede Çevre İzin Belgesi verilmiştir.

Kaynaklar

- Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- <https://ced.csb.gov.tr/>
- <https://eizin.cevre.gov.tr/>

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

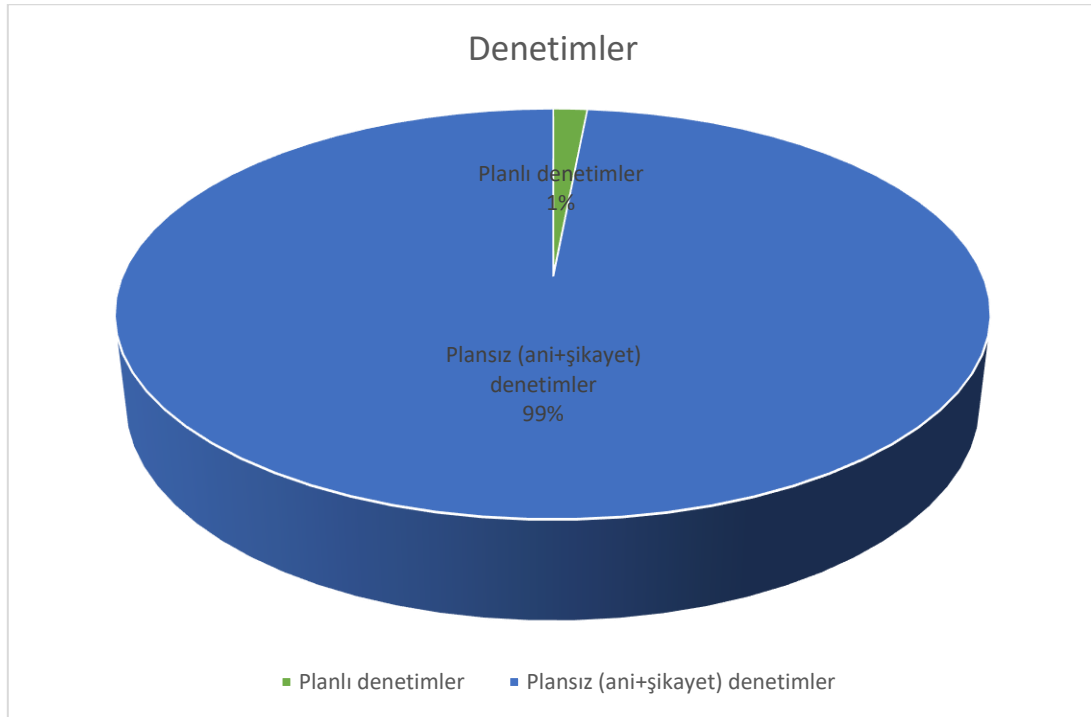
H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 67 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	5
Plansız (ani+şikayet) denetimler	330
Genel toplam	335

Grafik 31 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

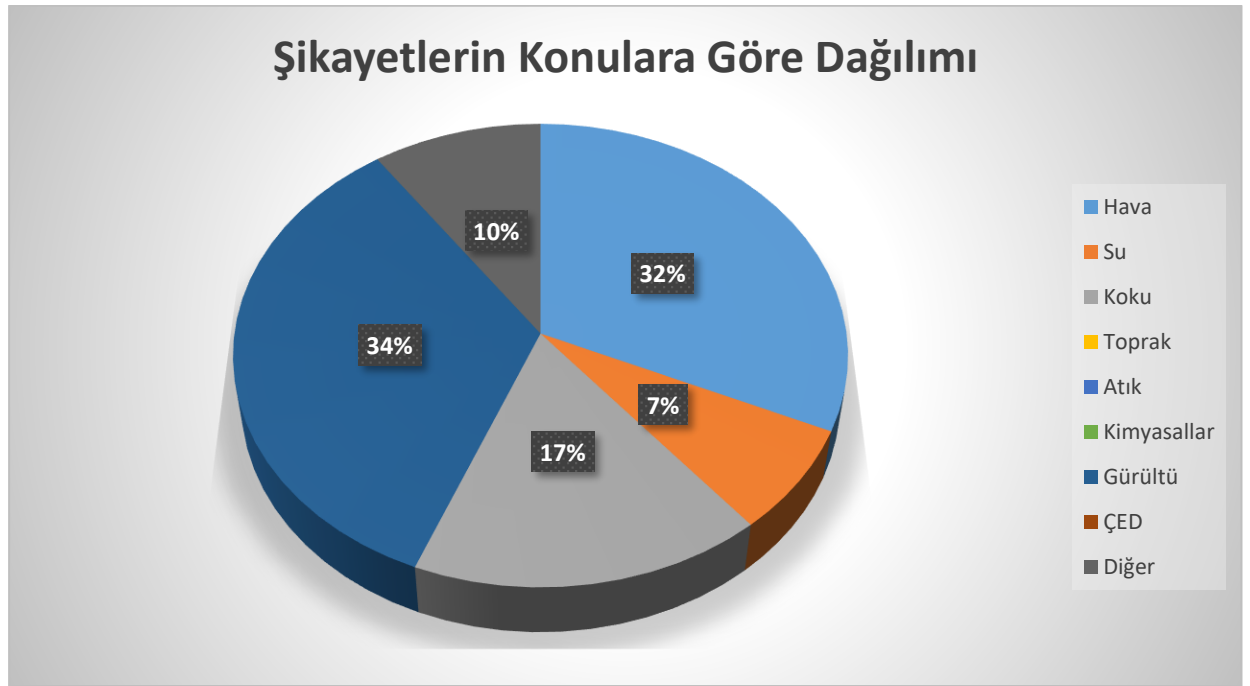
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 68 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

Şikâyetler	Hava	Su	Koku	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Şikâyet sayısı	13	3	7	-	-	-	14	-	4	36
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	13	3	7	-	-	-	14	-	4	36
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	100	-	-	-	100	-	100	100

Grafik H.32 – 2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

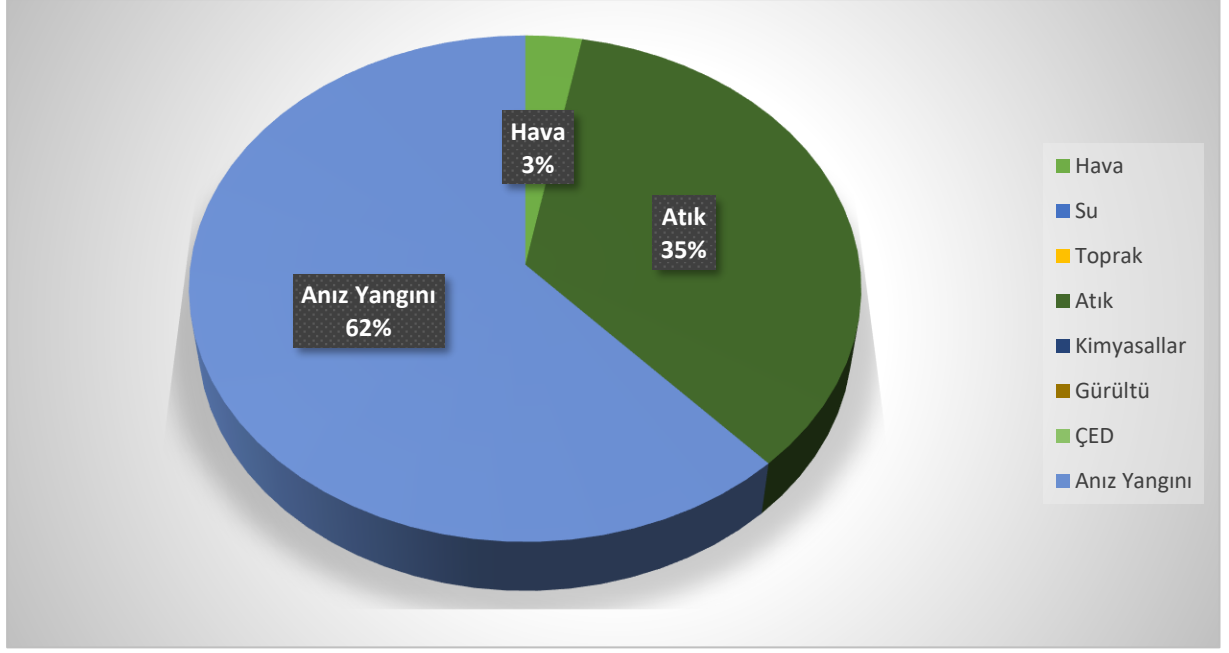
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

H.3. İdari Yaptırımlar

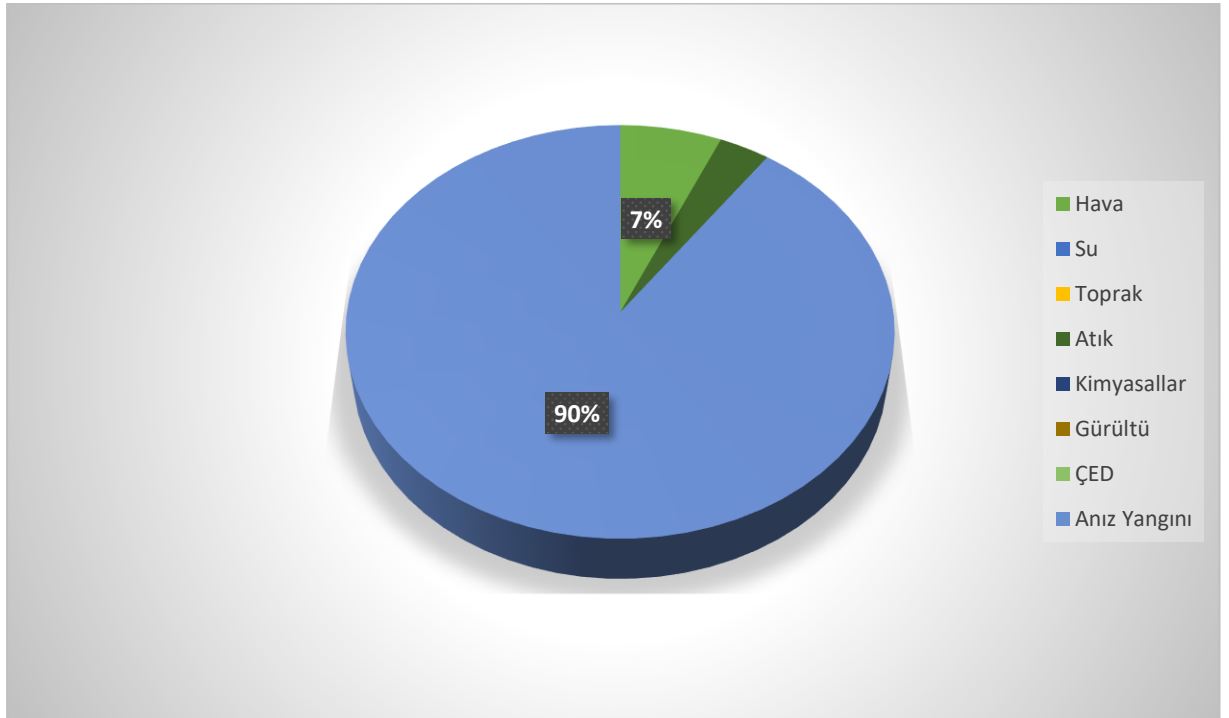
Çizelge 69 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

	Hava (Egzoz)	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Anız Yangını	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	39.772,00	-	-	469.395,00	-	-	-	824.168,31	1.333.335,31
Uygulanan Ceza Sayısı	4	-	-	2	-	-	-	55	61

Grafik 33 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

Grafik 34 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(<https://edenetim.cevre.gov.tr/>, 2025)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2024 yılında ilde faaliyet durdurma cezası uygulanmamıştır.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kilis ilinde 2024 yılı içinde toplamda 335 denetim gerçekleştirilmiş olup yapılan denetimlerin 296 ani denetim, 5 planlı denetim, 34 şikayet kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

- Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- <https://edenetim.cevre.gov.tr/>

I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI

Avrupa Kirletici Salım ve Taşıma Kaydının kurulmasına ilişkin 18/1/2006 tarihli ve (AT) 166/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmış olan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Yönetmeliği 4 Aralık 2021 tarihli ve 31679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

KSTK; belirli endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan kirleticilerin hava, su, toprak gibi alıcı ortamlara bırakılmasına ve arıtma, işleme vb. faaliyetler için atıksu aracılığıyla taşınmasına ve tehlikeli/tehlikesiz atıkların taşınmasına ilişkin bilgileri içeren ve düzenli aralıklarla tesisler tarafından gerçekleştirilecek raporlamaya dayanan envanterin uluslararası tanımıdır.

Yönetmelik, Ek-1 Faaliyetlerin Listesi'nde 9 Sektör altında sınıflandırılmış 65 endüstriyel faaliyet için kademeli olarak yürürlüğe girmekte ve 91 kirleticinin raporlanmasını kapsamaktadır. Yönetmeliğin yayımı tarihinde enerji ve metal sektörü; bir yıl sonra maden ve kimya sektörü; iki yıl sonra atık ve atıksu yönetimi ile kağıt ve ahşap sektörü, üç yıl sonra yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler ve diğer faaliyetler başlığı altında yer alan endüstriyel faaliyetleri gerçekleştiren tesisler KSTK Sistemine dahil olarak yıllık raporlamalarını kademeli olarak gerçekleştirmektedir.

İlimizde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Yönetmeliği Ek-1 kapsamında yer alan 2 tesis mevcuttur. Söz konusu tesislerin KSTK sistemine kayıt olması gerektiği ve 2024 yılı kirletici salım ve taşıma verilerinin 2025 yılı Mart ayı sonuna kadar elektronik olarak raporlanması gerektiği konusunda tesisler bilgilendirilmiştir.

Çizelge 70- Kilis İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı

Tesisin Ana Faaliyetinin Dahil Olduğu Sektör	KSTK Tesis Sayısı
Enerji sektörü	
Metal üretimi ve işlenmesi	
Mineral/Maden sanayisi	1
Kimya sanayisi	
Atık ve atıksu yönetimi	1
Kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi	
Yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	
Gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler	
Diğer faaliyetler	
TOPLAM	2

İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nce 2024 yılı içerisinde Kilis İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün talebi üzerine kendileri tarafından belirlenmiş 26 okulda “Çevre ve Sıfır Atık” konulu eğitimler düzenlenmiştir. 5 Haziran Dünya Çevre Günü kapsamında; İl Milli Eğitim müdürlüğü tarafından belirlenen çeşitli okullarda “Çevre” konulu seminerler ve geri kazanım tesisleri geziler düzenlenmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının talepleri doğrultusunda Sıfır Atık Uygulamaları ve Entegre Çevre Bilgi Sistemi veri girişleri konusunda eğitimler verilmektedir.

Kaynaklar

- Kilis Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü